

ການປຽບທຽບລະດັບຄວາມຄິດເຫັນຂອງປະຊາຊົນຕໍ່ດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການຍົກຍ້າຍຈັດສັນພື້ນທີ່ຈາກໂຄງການເຂື່ອນໄຟຟ້າເທີນ-ຫີນບູນ: ກໍລະນີສຶກສາ ບ້ານພູຊາດ, ເມືອງຄູນຄຳ, ແຂວງຄຳມ່ວນ

ແກ້ວບຸນຂວັນ ໄຊຍະວິງສາ¹, ແລະ *ມະໂນລົມ ວົງແສນແກ້ວ²

¹ສາຂາ ເສດຖະກິດຊົນນະບົດ ແລະ ສັງຄົມວິທະຍາ, ມະຫາວິທະຍາໄລ ສະຫວັນນະເຂດ

²ພາກວິຊາ ວິທະຍາສາດສິ່ງແວດລ້ອມ, ຄະນະກະເສດສາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ມະຫາວິທະຍາໄລ ສະຫວັນນະເຂດ

ບົດຄັດຫຍໍ້

ການສຶກສານີ້ມີຈຸດປະສົງ 1) ເພື່ອສຶກສາລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງປະຊາຊົນບ້ານພູຊາດ; ແລະ 2) ເພື່ອປຽບທຽບລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງປະຊາຊົນບ້ານພູຊາດ ໂດຍໃຊ້ແບບສອບຖາມເກັບກຳຂໍ້ມູນຮູບແບບ Likert Scale 5 ລະດັບ ຈາກກຸ່ມຕົວຢ່າງຈຳນວນ 206 ຄົນ ວິເຄາະດ້ວຍສະຖິຕິພັນລະນາ ໄດ້ແກ່: ຄ່າຄວາມຖີ່, ຄ່າສ່ວນຮ້ອຍ, ຄ່າສະເລ່ຍ, ຄ່າຜົນປ່ຽນມາດຖານ, ຄ່າຕໍ່າສຸດ ແລະ ຄ່າສູງສຸດ; ແລະ ວິເຄາະດ້ວຍສະຖິຕິອ້າງອີງ Paired Samples t-test ທີ່ລະດັບຄວາມສຳຄັນທາງສະຖິຕິ 0.05. ຜົນການສຶກສາພົບວ່າລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ກ່ອນການຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງປະຊາຊົນໃນບ້ານພູຊາດ ມີຄ່າສະເລ່ຍ 3.05 (SD = 0.531) ຢູ່ໃນລະດັບປານກາງ ແລະ ຄ່າສະເລ່ຍຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານ 3.98 (SD = 0.744) ຢູ່ໃນລະດັບຫຼາຍ. ຜົນການປຽບທຽບພົບວ່າ ລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານແມ່ນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນທາງສະຖິຕິ ທີ່ລະດັບຄວາມສຳຄັນ 0.05 ໂດຍມີຄ່າ p-value = 0.000 ຊຶ່ງໝາຍຄວາມວ່າ ຄ່າສະເລ່ຍຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານສູງກວ່າກ່ອນການຍ້າຍຖິ່ນຖານ ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນວ່າສະພາບເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານດີຂຶ້ນກວ່າແຕ່ເດີມ. ຜົນການວິໄຈສະບັບນີ້ ຊ່ວຍໃຫ້ໜ່ວຍງານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງມີຂໍ້ມູນປະຈຳກວາງກ່ຽວກັບການປ່ຽນແປງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຂອງປະຊາຊົນກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານ ອັນເປັນປະໂຫຍດຕໍ່ການວາງແຜນ ແລະ ປັບປຸງຂະບວນການຈັດການຍ້າຍຖິ່ນຖານ ແລະ ການຈັດສັນພື້ນທີ່ໃຫ້ເໝາະສົມຍິ່ງຂຶ້ນ ອີກທັງຍັງສາມາດໃຊ້ເປັນແນວທາງໃນການກຳນົດນະໂຍບາຍ ແລະ ການດຳເນີນໂຄງການພັດທະນາຕ່າງໆ ໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ຄຸນນະພາບຊີວິດຂອງປະຊາຊົນຢ່າງຍືນຍົງ.

ຄຳສັບສຳຄັນ: ຄວາມຄິດເຫັນ, ການຍ້າຍຖິ່ນຖານ, ໂຄງການເຂື່ອນໄຟຟ້າເທີນຫີນບູນ

ຂໍ້ມູນບົດຄວາມ

*ຕິດຕໍ່ພົວພັນ: ມະໂນລົມ ວົງແສນແກ້ວ, ເບີໂທ: 020 99403393;

ອີເມວ: manolom205@gmail.com

Received 12 December 2025

Received in revised form 24

January 2026

Accepted 28 January 2026

A Comparison of Residents' Attitudes toward Socio-Economic Conditions before and after Relocation and Land Allocation from the Theun–Hinboun Hydropower Project: A Case Study of Phousad Village, Khounkham District, Khammouane Province

Keobounkhouane XAYYAVONGSA¹ and *Manolom VONGSENEKEO²

¹Program in Rural Economy and Sociology, Savannakhet University

²Department of Environmental Science, Faculty of Agriculture and Environment, Savannakhet University

Abstract

This study aimed (1) to investigate the socio-economic perceptions of residents of Phousad Village before and after relocation, and (2) to compare their socio-economic perceptions before and after relocation. Data were collected using a five-point Likert scale questionnaire from a sample of 206 respondents. Descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, standard deviation, minimum, and maximum values, were used for data analysis. Inferential statistics were conducted using a paired-samples t-test at the 0.05 level of significance. The results revealed that the mean score of socio-economic perceptions before relocation was 3.05 (SD = 0.531), which was considered moderate, while the mean score after relocation was 3.98 (SD = 0.744), which was considered high. The comparative analysis showed that socio-economic perceptions before and after relocation differed significantly at the 0.05 level, with a p-value of 0.000. The findings showed that the post-relocation mean score was significantly higher than the pre-relocation score, reflecting improved socio-economic conditions following relocation. The results provide empirical evidence of the socio-economic changes experienced by the affected population before and after relocation. These findings are beneficial for agencies involved in planning and improving relocation management and land allocation processes. Furthermore, they may serve as guidelines for policy development and the implementation of development projects that align with the population's needs and promote sustainable improvements in quality of life.

Keywords: Attitudes, Relocation, Theun Hinboun Hydropower Project

*Correspondence: Manolom Vongsenekeo, Tel: 020 99403393, Email: manolom205@gmail.com

ARTICLE INFO

Received 12 December 2025

Received in revised form 24 January 2026

Accepted 28 January 2026

1. ພາກສະເໜີ

1.1 ຄວາມເປັນມາ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນຂອງບັນຫາ

ການພັດທະນາໂຄງການພະລັງງານ ໂດຍສະເພາະເຂື່ອນໄຟຟ້າພະລັງນໍ້າ ນັບເປັນເຄື່ອງມືສໍາຄັນທີ່ຫຼາຍປະເທດໃນພູມິພາກລ້ອງແມ່ນໍ້າຂອງ ໃຊ້ເພື່ອຂັບເຄື່ອນເສດຖະກິດຂອງຊາດ, ສ້າງລາຍໄດ້ຈາກການສົ່ງອອກພະລັງງານ ແລະ ພັດທະນາໂຄງສ້າງພື້ນຖານທີ່ຈໍາເປັນຕໍ່ການເຕີບໂຕທາງເສດຖະກິດ (Faria et al., 2017; ແລະ Shi et al., 2019). ໃນ ສປປ. ລາວ, ເຂື່ອນໄຟຟ້າພະລັງນໍ້າຖືເປັນຍຸດທະສາດຫຼັກທີ່ລັດໃຫ້ຄວາມສໍາຄັນໂດຍຕະຫຼອດມາ, ເນື່ອງຈາກປະເທດລາວມີສັກກະຍະພາບສູງດ້ານຊັບພະຍາກອນນໍ້າ ຈຶ່ງກາຍເປັນແຫຼ່ງພະລັງງານສະອາດທີ່ສາມາດຕໍ່ຍອດໄປສູ່ລາຍໄດ້ຂອງປະເທດ (Phomsoupha, 2010; and Ekkasanh et al., 2021). ແຕ່ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນມັກມາພ້ອມກັບຜົນກະທົບທີ່ມີຄວາມສັບຊ້ອນ ທັງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ, ເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ ແລະ ວັດທະນະທໍາ ໂດຍສະເພາະຜົນກະທົບຕໍ່ຊຸມຊົນທີ່ຈໍາເປັນຕ້ອງຍ້າຍຖິ່ນຖານເພື່ອເປີດ

ທາງໃຫ້ແກ່ການກໍ່ສ້າງ ແລະ ການຂະຫຍາຍເຂື່ອນ (Manpati, 2022; ແລະ ສິລິພອນ ແລະ ສຸພິດ, 2021).

ໂຄງການເຂື່ອນໄຟຟ້າເທີນ-ຫີນບູນ ເປັນໜຶ່ງໃນໂຄງການສໍາຄັນລະດັບປະເທດ ໂດຍໂຄງການເລີ່ມຕົ້ນໃນປີ 1998 ເປັນໂຄງການແບບບໍ່ມີອ່າງເກັບນໍ້າຂະໜາດໃຫຍ່ “Run of River” ທີ່ໄດ້ຂະຫຍາຍກໍາລັງຜະລິດ ແລະ ພື້ນທີ່ໃນປີ 2012 ສົ່ງຜົນໃຫ້ປະຊາຊົນຈາກຫຼາຍບ້ານຈໍາເປັນຕ້ອງຍ້າຍອອກຈາກພື້ນທີ່ບ້ານເດີມ ເພື່ອຮອງຮັບການສ້າງອ່າງເກັບນໍ້າແຫ່ງໃໝ່. ຊຸມຊົນບ້ານພູຊາດເປັນບ້ານໜຶ່ງທີ່ຖືກຈັດຂຶ້ນເປັນພື້ນທີ່ຮອງຮັບຜູ້ຍົກຍ້າຍຖິ່ນຖານຈາກ 5 ບ້ານ ທີ່ມີໂຄງສ້າງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມລັກສະນະຊົນນະບົດດັ້ງເດີມ ໄດ້ແກ່: ບ້ານດອນ, ບ້ານວັງດາວ, ບ້ານກົງພັດ, ບ້ານຫາດຊາຍຄ້າງ ແລະ ບ້ານນາພວກ. ປະຊາຊົນສ່ວນໃຫຍ່ປະກອບອາຊີບກະສິກໍາ ແລະ ເພິ່ງພາປ່າໄມ້ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດໃນທ້ອງຖິ່ນເປັນຫຼັກ (Theun-Hinboun Power Company, n.d.). ການຍ້າຍຖິ່ນຖານຈຶ່ງບໍ່ພຽງແຕ່ສ້າງຄວາມປ່ຽນແປງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມທາງກາຍະພາບ ແຕ່ຍັງສົ່ງຜົນໂດຍກົງຕໍ່ວິຖີຊີວິດ, ຄວາມໝັ້ນຄົງທາງເສດຖະກິດ,

ລະບົບເສດຖະກິດຄອບຄົວ, ຄວາມສໍາພັນໃນຊຸມຊົນ ແລະ ຮູບແບບການປະກອບອາຊີບທີ່ສືບຕໍ່ກັນມາຍາວນານ (ຄໍາສິງ, 2019).

ເຖິງວ່າ ຜູ້ຮັບຜິດຊອບໂຄງການໄດ້ຈັດສັນພື້ນທີ່ຢູ່ອາໄສໃໝ່, ທີ່ດິນທໍາກິນ, ລະບົບນໍ້າໃຊ້, ຖະໜົນ, ໄຟຟ້າ, ໂຮງຮຽນ ແລະ ໂຄງການສົ່ງເສີມສະໜັບສະໜູນດ້ານສັງຄົມອື່ນໆ ເພື່ອໃຫ້ປະຊາຊົນສາມາດຕັ້ງຖິ່ນຖານໄດ້ຢ່າງໜັ້ນຄົງ ຫຼັກ (Theun-Hinboun Power Company, n.d.) ແຕ່ການປັບຕົວຂອງປະຊາຊົນຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານມັກມີຄວາມສັບຊ້ອນຫຼາຍກວ່າທີ່ເຫັນໃນທາງກາຍະພາບ ເພາະກ່ຽວຂ້ອງກັບຄວາມຄຸ້ນຄົບ, ວິທີການດໍາລົງຊີວິດ, ລະບົບເສດຖະກິດຄອບຄົວ ແລະ ຄວາມສໍາພັນໃນສັງຄົມເດີມທີ່ຖືກປ່ຽນໄປຢ່າງໄວວາ (Inphomma & Josefina, 2018). ການສຶກສາລະດັບຄວາມຄິດເຫັນດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານຈຶ່ງເປັນປະເດັນສໍາຄັນ ເພື່ອໃຫ້ເຂົ້າໃຈປະສິບການຈິງ, ຄວາມຮູ້ສຶກ, ຄວາມເພິ່ງພໍໃຈ ແລະ ຄວາມທ້າທາຍທີ່ປະຊາຊົນຕ້ອງພົບ. ຊຶ່ງການປຽບທຽບຂໍ້ມູນກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ເຫັນເຖິງຜົນກະທົບທີ່ເກີດຂຶ້ນຢ່າງແທ້ຈິງ ບໍ່ວ່າຈະເປັນຜົນກະທົບທາງບວກ ແລະ ທາງລົບ.

ນອກຈາກນັ້ນ, ການທໍາຄວາມເຂົ້າໃຈເຖິງການປ່ຽນແປງທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງປະຊາຊົນຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານ ເປັນຂໍ້ມູນທີ່ຈໍາເປັນຕໍ່ການວາງແຜນພັດທະນາໄລຍະຍາວ ເພາະການຍ້າຍຖິ່ນຖານບໍ່ໄດ້ໝາຍເຖິງການຍົກຍ້າຍທາງກາຍະພາບເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່ໝາຍເຖິງການສ້າງຮາກຖານໃໝ່ໃຫ້ແກ່ຊຸມຊົນ, ການພື້ນຟູຄຸນນະພາບຊີວິດ, ການກໍານົດພື້ນທີ່ຜະລິດ, ການສ້າງງານ ແລະ ລາຍໄດ້, ການສົ່ງເສີມຄວາມເຂັ້ມແຂງຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ການປັບຕົວຕໍ່ໂຄງສ້າງເສດຖະກິດໃໝ່. ການມີຂໍ້ມູນປະຈັກຕາ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ໜ່ວຍງານລັດ, ອົງການທ້ອງຖິ່ນ ລວມເຖິງຜູ້ດໍາເນີນໂຄງການ ສາມາດກໍານົດມາດຕະການສົ່ງເສີມສະໜັບສະໜູນທີ່ເໝາະສົມ, ກົງກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ພັດທະນານະໂຍບາຍທີ່ເນັ້ນຄວາມຍືນຍົງໄດ້ດີຍິ່ງຂຶ້ນ.

ດັ່ງນັ້ນ, ການສຶກສາການປຽບທຽບລະດັບຄວາມຄິດເຫັນດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງປະຊາຊົນບ້ານພູຊາດ ກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານ ຈາກໂຄງການເຂື່ອນໄຟຟ້າເທີນ-ຫິນບູນ ຈຶ່ງມີຄວາມສໍາຄັນຫຼາຍ, ທັງໃນທາງວິຊາການ ແລະ ທາງນະໂຍບາຍ, ເພາະບໍ່ພຽງແຕ່ຊ່ວຍສະທ້ອນຜົນກະທົບຈາກໂຄງການພັດທະນາເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່ຍັງສາມາດນໍາໄປໃຊ້ເປັນແນວທາງໃນການກໍານົດນະໂຍບາຍ, ການສົ່ງເສີມສະໜັບສະໜູນ ແລະ ການວາງແຜນພັດທະນາຊຸມຊົນໃໝ່ໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບວິຖີຊີວິດຂອງປະຊາຊົນໄດ້ຢ່າງແທ້ຈິງ ແລະ ຍືນຍົງ.

1.2. ຄໍາຖາມຂອງການຄົ້ນຄ້ວາ

1. ລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງປະຊາຊົນບ້ານພູຊາດເປັນແນວໃດ?

2. ລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງປະຊາຊົນບ້ານພູຊາດ ກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານແຕກຕ່າງກັນ ຫຼື ບໍ່?

1.3. ຈຸດປະສົງຂອງການຄົ້ນຄ້ວາ

1. ເພື່ອສຶກສາລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງປະຊາຊົນໃນບ້ານພູຊາດ.

2. ເພື່ອປຽບທຽບລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງປະຊາຊົນໃນບ້ານພູຊາດ.

2. ບົດຄົ້ນຄວ້າທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ

Malek Hosayni et al (2017) ໄດ້ສຶກສາຜົນກະທົບທາງສັງຄົມຂອງເຂື່ອນຕໍ່ພື້ນທີ່ຊົນນະບົດ: ກໍລະນີສຶກສາເຂື່ອນໂຊໄລມານ ຊາ, ແຂວງເຄີມານຊາ, ປະເທດອີຣ່ານ ໂດຍມີວັດຖຸປະສົງເພື່ອປະເມີນຜົນກະທົບທາງສັງຄົມຂອງເຂື່ອນໂຊໄລມານຊາ (Solaiman Shah) ທີ່ມີຕໍ່ບ້ານອ້ອມຂ້າງໂດຍໃຊ້ເຄື່ອງມືການປະເມີນຜົນກະທົບທາງສັງຄົມ (Social Impact Assessment - SIA) ໃນຮູບແບບການຄົ້ນຄວ້າແບບຄຸນນະພາບ ໂດຍໄດ້ແບ່ງປະເພດ ແລະ ປະເມີນຜົນກະທົບທັງໝົດ 10 ປະການ ພ້ອມຄວາມສໍາພັນທີ່ສໍາຄັນລະຫວ່າງຜົນກະທົບເຫຼົ່ານັ້ນ. ຜົນການສຶກສາພົບວ່າ ການຂະຫຍາຍໂຄງສ້າງພື້ນຖານ ແລະ ໂອກາດໃໝ່ໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດ ໄດ້ຊ່ວຍກະຕຸ້ນໃຫ້ເກີດຄວາມຮູ້ສຶກລ້ຳລວຍ ຫຼື ທີ່ຮູ້ຈັກກັນໃນນາມວ່າ “ຜົນກະທົບດິນແດນແຫ່ງຄໍາໝັ້ນສັນຍາ” (promise-land effect) ຊຶ່ງສະແດງໃນທາງບວກຕໍ່ອັດຕາການອົບພະຍົບ ຫຼື ຍ້າຍຖິ່ນ, ຄວາມສາມາດ ແລະ ທຶນທາງສັງຄົມ. ແຕ່ຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ເຖິງວ່າຄວາມເປັນຢູ່ໃນມຸມມອງສ່ວນຕົວ (subjective well-being) ຂອງປະຊາຊົນເປັນສ່ວນໃຫຍ່ໄດ້ຖືກປັບປຸງໃຫ້ດີຂຶ້ນຢ່າງມີໄນຍະສໍາຄັນ, ແຕ່ການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນນັ້ນຍັງພົບກັບສຽງຂັດຄ້ານ, ສາເຫດມາຈາກການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດຂອງເຂື່ອນຢ່າງບໍ່ຍຸດຕິທໍາ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ກະທົບຕໍ່ຄວາມສໍາພັນລະຫວ່າງບ້ານໃກ້ຄຽງ ເກີດຄວາມປັນປ່ວນທາງວັດທະນະທໍາ ແລະ ມີການຍົກຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງຊາວກະສິກອນບາງສ່ວນໂດຍບໍ່ສະໝັກໃຈ ສິ່ງຜົນໃຫ້ຄວາມຍືນຍົງທາງສັງຄົມຂອງໂຄງການນີ້ຖືກຢູ່ໃນຄວາມສ່ຽງ. ເຂື່ອນໂຊໄລມານ ຊາ ໄດ້

ຊ່ວຍປັບປຸງສະພາບເສດຖະກິດຂອງພູມິພາກ, ຍົກລະດັບຄວາມ ເປັນຢູ່ໃນມຸມມອງດ້ານຈິດໃຈຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ສິ່ງເສີມຮູບ ແບບໃໝ່ຂອງຄວາມຮ່ວມມືລະຫວ່າງຜູ້ອາໄສ.

Suhardiman and Giordano (2017) ໄດ້ສຶກສາຜົນ ກະທົບທາງສັງຄົມ ແລະ ເສດຖະກິດຂອງການຍ້າຍຖິ່ນໃນ ໂຄງການເຂື່ອນໃຫຍ່ໃນປະເທດລາວ ໂດຍຜູ້ວິໄຈໄດ້ວິເຄາະ ວ່າການຍ້າຍຖິ່ນບໍ່ໄດ້ເປັນພຽງການປ່ຽນສະຖານທີ່ຢູ່ອາໄສ ແຕ່ ມັນສົ່ງຜົນເລິກເຊິ່ງຕໍ່ຄວາມສຳພັນທາງສັງຄົມໃນຊຸມຊົນເກົ່າ ແລະ ຊຸມຊົນໃໝ່ ລວມທັງວິຖີຊີວິດ ແລະ ລະບົບການດຳລົງຊີວິດທີ່ ຕ້ອງປັບປ່ຽນຫຼາຍ ໂດຍສະເພາະຄວາມບອບບາງຂອງກຸ່ມຄົນທີ່ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການປົກປ້ອງ ເຊັ່ນ ຜູ້ຍິງ ແລະ ຜູ້ສຸງອາຍຸ ທີ່ມັກບໍ່ໄດ້ ຮັບການສະໜັບສະໜູນພຽງພໍ. ການສຶກສາຍັງໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນ ວ່າການບໍ່ມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນໃນຂະບວນການວາງແຜນ ເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມຂັດແຍ້ງ ແລະ ການຕໍ່ຕ້ານໂຄງການໃນໄລຍະ ຍາວ. ດັ່ງນັ້ນ ງານວິໄຈນີ້ເນັ້ນຄວາມສຳຄັນຂອງການສົ່ງເສີມການ ມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນຕັ້ງແຕ່ເລີ່ມຕົ້ນ ແລະ ການອອກແບບ ມາດຕະການຊ່ວຍເຫຼືອທີ່ຄອບຄຸມເພື່ອໃຫ້ການຍ້າຍຖິ່ນປະສິບ ຄວາມສຳເລັດ ແລະ ຫຼຸດຜົນກະທົບດ້ານລົບ.

Phomsoupha and Palettas (2018) ໄດ້ສຶກສາຜົນ ກະທົບຂອງການຍ້າຍຖິ່ນທີ່ເກີດຈາກໂຄງການພັດທະນາເຂື່ອນໃນ ພາກເໜືອຂອງປະເທດລາວ ໂດຍວິເຄາະຈາກມຸມມອງຂອງຜູ້ທີ່ ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບໂດຍກົງໃນຊຸມຊົນໃໝ່ ພົບວ່າການຍ້າຍຖິ່ນເຮັດ ໃຫ້ເກີດການປ່ຽນແປງທັງໃນດ້ານວິຖີຊີວິດ, ອາຊີບ ແລະ ໂຄງ ສ້າງສັງຄົມຂອງຊຸມຊົນໃໝ່. ໂດຍສະເພາະການສູນເສຍບົດບາດ ຂອງປະເພນີ ແລະ ວັດທະນະທຳເດີມທີ່ເຄີຍເປັນແຖນກາງຂອງ ຄວາມສຳພັນທາງສັງຄົມ. ນອກຈາກນີ້ຍັງພົບວ່າ ຄວາມຍາກ ລຳບາກໃນການປັບຕົວທາງເສດຖະກິດ ເຊັ່ນການປ່ຽນແປງອາຊີບ ຈາກກະສິກຳໄປສູ່ການເຮັດວຽກຮັບຈ້າງ ຫຼື ການຄ້າຂາຍ ເຮັດໃຫ້ ຊຸມຊົນມີຄວາມບໍ່ໝັ້ນຄົງໃນລາຍຮັບ ແລະ ຄວາມສຳພັນທາງ ສັງຄົມຫຼຸດລົງ. ງານວິໄຈນີ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ການຟື້ນຟູ ວັດທະນະທຳ ແລະ ການສົ່ງເສີມພັດທະນາເສດຖະກິດຄວນໄດ້ ຮັບຄວາມສຳຄັນໄປພ້ອມກັນ ເພື່ອສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງ ແລະ ຄວາມຍືນຍົງໃນຊຸມຊົນຫຼັງຈາກການຍ້າຍຖິ່ນ.

ຄຳສິງ (2019) ໄດ້ສຶກສາຂໍ້ສະເໜີທາງນະໂຍບາຍຕໍ່ຜົນ ສຳເລັດຂອງການຍົກຍ້າຍຊຸມຊົນ: ກໍລະນີສຶກສາ ເຂື່ອນໄຟຟ້າ ເທີນ-ຫົນບຸນ ພາກຂະຫຍາຍເມືອງຄຳເກີດ, ແຂວງບໍລິຄຳໄຊ, ສປປ ລາວ ໃນພື້ນທີ່ບ້ານໂພນທອງ, ບ້ານໜອງຊຶງ, ບ້ານສິບພວນ ແລະ ບ້ານແກ້ວແສນຄຳ ໂດຍໃຊ້ແບບສຳພາດ, ການສຳພາດເຈາະ ເລິກ ແລະ ສິນທະນາກຸ່ມ. ສະພາບບັນຫາໃນການຍ້າຍຖິ່ນຖານ

ຊຸມຊົນ ປະກອບມີ ບັນຫາດ້ານເສດຖະກິດ ບັນຫາດ້ານສັງຄົມ ແລະ ບັນຫາດ້ານກາຍະພາບ. ບັນຫາດ້ານເສດຖະກິດ ທີ່ພົບ ໄດ້ແກ່: ປະຊາຊົນຂາດອາຊີບທຳກິນ, ພື້ນທີ່ທຳການຜະລິດບໍ່ ພຽງພໍ ແລະ ຂາດການປະສານງານທີ່ເປັນລະບົບ; ບັນຫາດ້ານ ສັງຄົມ ປະກອບມີ: ບັນຫາດ້ານສຸຂະພາບອະນາໄມຂອງປະຊາຊົນ, ການຂາດການສືບທອດວັດທະນະທຳ ປະເພນີ ແລະ ຄວາມເຊື່ອ ຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ບັນຫາຄວາມສະຫງົບ ແລະ ຄວາມເປັນ ລະບຽບ; ແລະ ບັນຫາດ້ານກາຍະພາບ ປະກອບມີ: ແຫຼ່ງນ້ຳບໍ່ ພຽງພໍສຳລັບການອຸປະໂພກ-ບໍລິໂພກ ແລະ ບັນຫາຂີ້ເຫຍື້ອ ສົ່ງ ເສດເຫຼືອ ແລະ ນ້ຳເນົ່າເສຍ. ສະນັ້ນ, ນີ້ເປັນສາເຫດທີ່ເຮັດໃຫ້ ເກີດບັນຫາຕາມທີ່ໄດ້ກ່າວມາຂ້າງເທິງ ຊຶ່ງເປັນບັນຫາທີ່ພົບໃນ ການຍ້າຍຖິ່ນຖານຊຸມຊົນນີ້.

Phetsada and Misuno (2020) ໄດ້ສຶກສາການ ພັດທະນາເຂື່ອນພະລັງນ້ຳ ແລະ ຜົນກະທົບຕໍ່ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນໃນ ລາວ: ກໍລະນີສຶກສາໂຄງການນ້ຳອູ 2, ການຄົ້ນຄວ້ານີ້ໄດ້ປະເມີນ ທັງຜົນດີ ແລະ ຜົນເສຍຂອງການກໍ່ສ້າງໂຮງໄຟຟ້າພະລັງນ້ຳທີ່ມີຕໍ່ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນໃນ ສປປ ລາວ, ໂດຍໃນສ່ວນນີ້ໄດ້ປຽບທຽບ ສະພາບການດຳລົງຊີວິດຂອງປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນ ກ່ອນ ແລະ ຫຼັງ ຈາກການຍ້າຍຖິ່ນຖານ ແລະ ການລວມບ້ານສອງແຫ່ງໃນເມືອງ ງອຍ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ເນື່ອງມາຈາກໂຄງການພັດທະນາໄຟຟ້າ ນ້ຳອູ 2. ການລົງພື້ນທີ່ໄດ້ດຳເນີນການສອງຄັ້ງ: ຄັ້ງທຳອິດໃນ ເດືອນສິງຫາ-ກັນຍາ 2018 ເພື່ອສຳພາດປະຊາຊົນທີ່ຖືກຍ້າຍຖິ່ນ ແລະ ອີກຄັ້ງໃນເດືອນພຶດສະພາ 2019 ເພື່ອສຳພາດເຈົ້າໜ້າທີ່ ທ້ອງຖິ່ນຂອງລັດຜູ້ຮັບຜິດຊອບການຍ້າຍຖິ່ນຖານ. ຂໍ້ມູນຈາກ ການສຳພາດຫົວໜ້າເຮືອນ 95 ຄົນ (ໃນນັ້ນແມ່ນຜູ້ຍິງ 13 ຄົນ) ແລະ ຂໍ້ມູນຈາກບົດປະເມີນຜົນກະທົບສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (SEIA) ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ: ການຍ້າຍຖິ່ນຖານໃນຂະນະນີ້ໄດ້ເຮັດໃຫ້ ເກີດຜົນເສຍຫາຍຫຼາຍກວ່າຜົນດີ ເຖິງວ່າຜົນທີ່ເກີດຂຶ້ນຈະມີ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂຶ້ນກັບແຕ່ລະຄອບຄົວ ແລະ ແຕ່ລະບຸກຄົນ, ແຕ່ ໃນພາບລວມສ່ວນໃຫຍ່ໄດ້ປະສິບກັບຄວາມລຳບາກ ເຊັ່ນ: ຕ້ອງ ໃຊ້ໄລຍະເວລາຫຼາຍຂຶ້ນໃນການເດີນທາງເພື່ອໄປຫາພື້ນທີ່ທຳມາ ຫາກິນ ແລະ ພົບວ່າ ລາຍໄດ້ສະເລ່ຍຕໍ່ປີຂອງປະຊາຊົນໄດ້ຫຼຸດລົງ ໄປ 25% ເມື່ອປຽບທຽບກັບເມື່ອຢູ່ບ້ານເກົ່າ. ສິ່ງທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດ ບົດຄວາມນີ້ໄດ້ຢືນຢັນບັນຫາໂດຍທົ່ວໄປຂອງການຍ້າຍຖິ່ນຖານ ເຊັ່ນ: ການໃຫ້ຄຳສັນຍາປາກເປົ່າໂດຍໂຄງການເພື່ອຈະແກ້ໄຂ ບັນຫາທາງສັງຄົມ ແລະ ເສດຖະກິດທີ່ຄາດວ່າຈະເກີດຂຶ້ນ ແຕ່ບໍ່ ໄດ້ດຳເນີນການຕາມນັ້ນ ເຮັດໃຫ້ປະຊາຊົນເກີດການຂາດຄວາມ ໄວ້ວາງໃຈຕໍ່ລັດທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຄວາມບໍ່ພໍໃຈໃນຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ.

Sayatham and Suhardiman (2020) ໄດ້ສຶກສາຄວາມບອບບາງທາງສັງຄົມຂອງກຸ່ມປະຊາກອນທີ່ຖືກບັງຄັບຍ້າຍຖິ່ນໃນປະເທດລາວ ຜ່ານກໍລະນີສຶກສາຫຼາຍໂຄງການຍ້າຍຖິ່ນພົບວ່າກຸ່ມບອບບາງເຊັ່ນ: ຜູ້ຍິງ, ຜູ້ສຸງອາຍຸ ແລະ ກຸ່ມຊົນເຜົ່າມັກໄດ້ຮັບຜົນກະທົບໜັກກວ່າກຸ່ມອື່ນໆ ໃນແງ່ຂອງການສູນເສຍພື້ນທີ່ທຳກິນ, ທັກສະອາຊີບ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມໃນຂະບວນການຕັດສິນໃຈທາງສັງຄົມ ແລະ ນະໂຍບາຍ ສິ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ຄວາມສາມາດໃນການຟື້ນຟູວິຖີຊີວິດ ແລະ ສ້າງຄວາມໝັ້ນຄົງໃນເສດຖະກິດຂອງພວກເຂົາຕໍ່າກວ່າຄ່າສະເລ່ຍ. ການສຶກສາສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ການຈັດການທີ່ບໍ່ເປັນທຳ ແລະ ຂາດການສະໜັບສະໜູນທີ່ເໝາະສົມ ເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມເຫຼືອມລ້ຳໃນຊຸມຊົນເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ກໍ່ເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມຂັດແຍ້ງພາຍໃນຊຸມຊົນເອງ. ດັ່ງນັ້ນ ຜູ້ວິໄຈຈຶ່ງເນັ້ນເຖິງຄວາມສຳຄັນຂອງການອອກແບບນະໂຍບາຍທີ່ຄຳນຶງເຖິງກຸ່ມບອບບາງຢ່າງແທ້ຈິງ ແລະ ການເສີມສ້າງສັກກະຍະພາບຂອງພວກເຂົາຢ່າງເປັນລະບົບ.

Linn and Nygaard (2021) ໄດ້ສຶກສາແນວທາງ ແລະ ຜົນລັບຂອງການຟື້ນຟູ ແລະ ພັດທະນາຊຸມຊົນຫຼັງຈາກການຍ້າຍຖິ່ນໃນລຸ່ມແມ່ນ້ຳຂອງ ໂດຍໃຫ້ຄວາມສຳຄັນກັບການຟື້ນຟູຄວາມໝັ້ນຄົງທາງເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມຂອງຊຸມຊົນຜ່ານການສົ່ງເສີມອາຊີບ, ການປັບປຸງໂຄງສ້າງພື້ນຖານ ແລະ ການສ້າງເຄືອຂ່າຍທາງສັງຄົມທີ່ເຂັ້ມແຂງຂຶ້ນ. ງານວິໄຈພົບວ່າຄວາມສຳເລັດຂອງການຟື້ນຟູບໍ່ພຽງແຕ່ຂຶ້ນກັບການຈັດຫາທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທາງກາຍະພາບເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຈະຕ້ອງລວມເຖິງການຟື້ນຟູຄວາມສຳພັນ ແລະ ການຮ່ວມມືໃນຊຸມຊົນທີ່ມີບົດບາດສຳຄັນໃນການສ້າງຄວາມໝັ້ນຄົງ ແລະ ຄວາມຍືນຍົງໃນໄລຍະຍາວ. ນອກຈາກນັ້ນ ງານວິໄຈຍັງພົບວ່າການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນໃນທຸກຂັ້ນຕອນຂອງການວາງແຜນ ແລະ ດຳເນີນງານເປັນປັດໄຈສຳຄັນທີ່ຊ່ວຍຫຼຸດຜົນກະທົບດ້ານລົບ ແລະ ເສີມສ້າງຄວາມສຳເລັດຂອງໂຄງການຟື້ນຟູ.

3. ວິທີດຳເນີນການຄົ້ນຄວ້າ

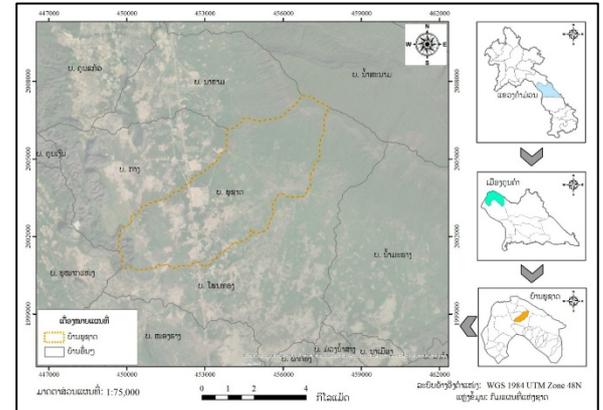
ການວິໄຈໃນຄັ້ງນີ້ ແມ່ນໃຊ້ວິທີວິໄຈທາງປະລິມານ (Quantitative Research) ໂດຍມີວິທີການດຳເນີນການຄົ້ນຄວ້າວິໄຈດັ່ງນີ້:

3.1 ພື້ນທີ່ສຶກສາ

ພື້ນທີ່ການສຶກສາແມ່ນພາຍໃນຂອບເຂດບ້ານພູຊາດ, ເມືອງຄູນຄຳ, ແຂວງຄຳມ່ວນ. ຕັ້ງຢູ່ເສັ້ນຂະໜານທີ 18° 7' 9" ໜືອ ແລະ ເສັ້ນແວງທີ 104° 33' 10" ຕາເວັນອອກ ຫ່າງຈາກຕົວເມືອງຄູນຄຳຍັບລົງໄປທາງທິດໃຕ້ປະມານ 10 ກິໂລແມັດ ແລະ

ຫ່າງຈາກຕົວເມືອງທ່າແຂກ ແຂວງຄຳມ່ວນ ຂຶ້ນໄປທາງທິດເໜືອປະມານ 60 ກິໂລແມັດ; ມີລັກສະນະພູມສັນຖານຮາບພຽງ ໂດຍມີຄວາມສູງຈາກລະດັບໜ້ານ້ຳທະເລສະເລ່ຍປະມານ 175 ແມັດ.

ຮູບ 1. ພື້ນທີ່ສຶກສາບ້ານພູຊາດ, ເມືອງຄູນຄຳ, ແຂວງຄຳມ່ວນ

3.2 ປະຊາກອນ ແລະ ກຸ່ມຕົວຢ່າງ

ກຳນົດເອົາປະຊາກອນບ້ານພູຊາດ, ເມືອງຄູນຄຳ, ແຂວງຄຳມ່ວນ ຊຶ່ງຂໍ້ມູນໃນປີ 2025 ຈຳນວນປະຊາກອນທັງໝົດມີ 423 ຫຼັງຄາເຮືອນ ໂດຍກຳນົດໃຫ້ ຫົວໜ້າ ຫຼື ຜູ້ທີ່ເປັນຕົວແທນທີ່ສາມາດໃຫ້ຂໍ້ມູນ ຈຳນວນ 1 ຄົນ ຈາກ 1 ຫຼັງຄາເຮືອນເປັນໜ່ວຍຕົວຢ່າງໃນການເກັບຂໍ້ມູນ. ນຳໃຊ້ສູດຂອງ Taro Yamane (1973) ທີ່ລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ 95% ແລະ ກຳນົດຄວາມຄາດເຄື່ອນ 0.05 ຈາກຈຳນວນຫຼັງຄາເຮືອນທັງໝົດ 423 ຫຼັງຄາເຮືອນ ໄດ້ຂະໜາດກຸ່ມຕົວຢ່າງເທົ່າກັບ 206 ຄົນ ໂດຍການສຸ່ມແບບງ່າຍດາຍ (Simple Random Sampling) ຈາກລາຍຊື່ຫຼັງຄາເຮືອນທັງໝົດພາຍໃນບ້ານພູຊາດ ທຳການສຸ່ມຜ່ານໂປຣແກຣມຄອມພິວເຕີ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຫຼັງຄາເຮືອນແຕ່ລະຫຼັງມີໂອກາດເລືອກເປັນກຸ່ມຕົວຢ່າງເທົ່າທຽມກັນ.

3.3 ເຄື່ອງມື ແລະ ອຸປະກອນ

ນຳໃຊ້ແບບສອບຖາມ ເປັນເຄື່ອງມືຫຼັກໃນການຮວບຮວມຂໍ້ມູນຈາກກຸ່ມຕົວຢ່າງ ເພື່ອຮວບຮວມຂໍ້ມູນທົ່ວໄປຂອງຜູ້ຕອບແບບສອບຖາມ ແລະ ວັດລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານເສດຖະກິດ - ສັງຄົມ ກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນ ໂດຍໃຊ້ມາດຕອບແບບ Likert Sale 5 ລະດັບ (Likert, 1932).

ຜົນການກວດສອບຄຸນນະພາບເຄື່ອງມືວິໄຈ ພົບວ່າແບບສອບຖາມມີຄ່າດັດສະນີຄວາມສອດຄ່ອງ (IOC) ຈາກຜູ້ຊົງຄຸນຈຸດທີ່ຈຳນວນ 3 ທ່ານ ແມ່ນຢູ່ລະຫວ່າງ 0.67–1.00 ຊຶ່ງສູງກວ່າເກນ 0.50 ແລະ ມີຄ່າຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ (Cronbach's Alpha) ຂອງແບບສອບຖາມ ຈາກການ try-out ຈຳນວນ 30 ຄົນ ເທົ່າກັບ 0.90 ຊຶ່ງສູງກວ່າເກນ 0.70 ສະແດງວ່າ ແບບສອບຖາມ

ມີຄວາມເໝາະສົມ ແລະ ຄວາມເຊື່ອໝັ້ນພຽງພໍທີ່ຈະນໍາໄປໃຊ້ ເກັບຂໍ້ມູນຕົວຈິງ.

3.4 ວິທີເກັບກຳຂໍ້ມູນ

ການເກັບຂໍ້ມູນປະຖົມມະພູມ ແມ່ນໃຊ້ແບບສອບ ຖາມ ເກັບຂໍ້ມູນຈາກກຸ່ມຕົວຢ່າງຈຳນວນ 206 ຄົນ ຊຶ່ງເປັນແບບ ສອບຖາມແບບມີໂຄງສ້າງ (Structured Questionnaires) ບັນທຶກຂໍ້ມູນໂດຍຜູ້ວິໄຈ ເພື່ອຄວາມຖືກຕ້ອງ ແລະ ຄົບຖ້ວນ ໂດຍໃຊ້ໄລຍະເວລາໃນການເກັບກຳຂໍ້ມູນປະມານ 2 ອາທິດ.

ການເກັບຂໍ້ມູນທຸດິຍະພູມ ໂດຍການຄົ້ນຄວ້າ ໃນ ວາລະສານ, ເອກະສານວິຊາການ, ບົດລາຍງານ, ຂໍ້ມູນຈາກ ຫ້ອງການເມືອງ, ບົດລາຍງານໂຄງການເຂື່ອນໄຟຟ້າ ແລະ ງານ ວິໄຈທີ່ກ່ຽວຂ້ອງທີ່ກ່ຽວກັບການຍ້າຍຖິ່ນຖານຈາກການພັດທະນາ ໂຄງການເຂື່ອນໄຟຟ້າ ຕະຫຼອດເຖິງສື່ອອນໄລຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ກັບປະເດັນສຶກສາ.

3.5 ການວິເຄາະຂໍ້ມູນ

ວິເຄາະຂໍ້ມູນດ້ວຍໂປແກມ SPSS ໂດຍແບ່ງອອກເປັນ ແຕ່ລະພາກສ່ວນດັ່ງນີ້:

ການວິເຄາະຂໍ້ມູນທົ່ວໄປຂອງຜູ້ຕອບແບບສອບຖາມ ໄດ້ແກ່: ເພດ, ອາຍຸ, ສະຖານະພາບ, ລະດັບການສຶກສາ, ອາຊີບ, ລາຍຮັບ, ແຫຼ່ງທີ່ມາຂອງລາຍຮັບ, ຈຳນວນສະມາຊິກໃນຄົວ ເຮືອນ, ຈຳນວນແຮງງານຫຼັກໃນຄົວເຮືອນ, ເນື້ອທີ່ທຳການຜະລິດ ແລະ ພູມລຳເນົາເດີມ ຊຶ່ງຄຳນວນດ້ວຍສະຖິຕິພັນລະນາ ເພື່ອຫາ ຄ່າຄວາມຖີ່, ຄ່າສ່ວນຮ້ອຍ, ຄ່າສະເລ່ຍ, ຄ່າຜັນປ່ຽນມາດຖານ, ຄ່າຕໍ່າສຸດ ແລະ ຄ່າສູງສຸດ.

ການວິເຄາະລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງ ປະຊາຊົນບ້ານພູຊາດ ຊຶ່ງຄຳນວນດ້ວຍສະຖິຕິພັນລະນາ ເພື່ອຫາ ຄ່າສະເລ່ຍ ແລະ ຄ່າຜັນປ່ຽນມາດຖານ.

ການປຽບທຽບລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງປະຊາຊົນບ້ານພູຊາດ ກ່ອນ ແລະ ຫຼັງ ການຍ້າຍຖິ່ນຖານ ນຳໃຊ້ສະຖິຕິອ້າງອີງ Paired Samples t-test ທີ່ລະດັບຄວາມສຳຄັນທາງສະຖິຕິ 0.05.

4. ຜົນການຄົ້ນຄວ້າ

4.1 ຂໍ້ມູນທົ່ວໄປຂອງຜູ້ຕອບແບບສອບຖາມ

ເພດ: ສ່ວນໃຫຍ່ເປັນເພດຊາຍ ຈຳນວນ 114 ຄົນ ກວມເອົາ 55.34% ແລະ ເພດຍິງ ມີຈຳນວນ 92 ຄົນ ກວມເອົາ

44.66% ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າກຸ່ມຕົວຢ່າງໃນການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ເປັນ ເພດຊາຍກວມເອົາສັດສ່ວນຫຼາຍກວ່າເພດຍິງ.

ອາຍຸ: ອາຍຸສະເລ່ຍ 46.80 ປີ (SD = 11.66) ໂດຍມີ ອາຍຸຕໍ່າສຸດ 23 ປີ ແລະ ສູງສຸດ 78 ປີ. ເມື່ອຈັດແບ່ງຕາມກຸ່ມອາຍຸ ພົບວ່າ ຜູ້ຕອບແບບສອບຖາມສ່ວນໃຫຍ່ຢູ່ໃນຊ່ວງອາຍຸ 50-59 ປີ ມີຈຳນວນ 55 ຄົນ ກວມເອົາ 26.70%, ຮອງລົງມາແມ່ນກຸ່ມອາຍຸ 40-49 ປີ ມີຈຳນວນ 49 ຄົນ ກວມເອົາ 23.79%, ກຸ່ມອາຍຸ 30-39 ປີ ມີຈຳນວນ 44 ຄົນ ກວມເອົາ 21.36%, ກຸ່ມອາຍຸ 60 ປີ ມີຈຳນວນ 39 ຄົນ ກວມເອົາ 18.93% ແລະ ກຸ່ມອາຍຸ <30 ປີ ມີຈຳນວນ 19 ຄົນ ກວມເອົາ 9.22% ຕາມລຳດັບ. ຊຶ່ງສະທ້ອນ ໃຫ້ເຫັນວ່າ ຜູ້ຕອບສ່ວນໃຫຍ່ເປັນໄວແຮງງານຕອນປາຍ.

ສະຖານະພາບ: ສ່ວນໃຫຍ່ແຕ່ງງານແລ້ວ ມີຈຳນວນ 173 ຄົນ ກວມເອົາ 83.98%, ໃນຂະນະທີ່ສະຖານະພາບເປັນໜ້າຍ, ຮ້າງ ແລະ ໂສດ ສັດສ່ວນໜ້ອຍ ມີຈຳນວນ 15, 11 ແລະ 7 ຄົນ ກວມເອົາ 7.28%, 5.34% ແລະ 3.40% ຕາມລຳດັບ. ສະທ້ອນ ໃຫ້ເຫັນວ່າຄອບຄົວໃນບ້ານພູຊາດສ່ວນໃຫຍ່ມີໂຄງສ້າງຄອບຄົວ ທີ່ສົມບູນ.

ການສຶກສາ: ສ່ວນໃຫຍ່ຈົບການສຶກສາລະດັບ ມັດທະຍົມຕົ້ນ ຈຳນວນ 131 ຄົນ ກວມເອົາ 63.59%, ຮອງລົງ ມາແມ່ນຈົບປະຖົມ ຈຳນວນ 35 ຄົນ ກວມເອົາ 16.99%, ມັດທະຍົມປາຍ ຈຳນວນ 33 ຄົນ ກວມເອົາ 16.02% ແລະ ມີຈຳ ນວນໜ້ອຍທີ່ຈົບການສຶກສາລະດັບວິຊາຊີບໃນລະດັບຕ່າງໆ. ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນວ່າພາບລວມຂອງປະຊາຊົນບ້ານພູຊາດແມ່ນມີ ລະດັບການສຶກສາຢູ່ຂັ້ນພື້ນຖານເປັນຫຼັກ.

ອາຊີບ: ກຸ່ມຕົວຢ່າງສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນປະກອບອາຊີບ ກະສິກຳ ຈຳນວນ 171 ຄົນ ກວມເອົາ 83% ແລະ ມີບາງສ່ວນ ແມ່ນປະກອບອາຊີບຮັບຈ້າງ ແລະ ຄ້າຂາຍ ຊຶ່ງສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນວ່າ ເສດຖະກິດຄອບຄົວພາຍໃນບ້ານພູຊາດແມ່ນຂຶ້ນກັບພາກການ ກະສິກຳເປັນຫຼັກ.

ລາຍຮັບ: ສະເລ່ຍຕໍ່ຄອບຄົວຕໍ່ເດືອນແມ່ນ 2,345,339.81 ກີບ (SD = 2,326,418.080) ມີລາຍຮັບຕໍ່າສຸດ ແມ່ນ 100,000 ກີບ ແລະ ສູງສຸດ 15,000,000 ກີບ. ເມື່ອແບ່ງ ລາຍຮັບອອກເປັນກຸ່ມ ພົບວ່າຜູ້ຕອບມີລາຍຮັບ ≤500,000 ກີບ ກວມສັດສ່ວນສູງກວ່າໝູ່ ມີຈຳນວນ 45 ຄົນ ກວມເອົາ 21.84%, ຮອງລົງມາ ແມ່ນມີລາຍຮັບຢູ່ລະຫວ່າງ 500,001-1,000,000 ກີບ ມີຈຳນວນ 40 ຄົນ ກວມເອົາ 19.42% ແລະ ລາຍຮັບ ≥3,000,001 ກີບ ມີຈຳນວນ 35 ຄົນ ກວມເອົາ 16.99% ຕາມລຳດັບ ຊຶ່ງຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ ຄອບຄົວໃນບ້ານພູຊາດມີຄວາມ ແຕກຕ່າງກັນທາງດ້ານລາຍຮັບ.

ແຫຼ່ງທີ່ມາຂອງລາຍຮັບ: ມີລາຍຮັບຈາກການກະສິກໍາ ເປັນຫຼັກ ຈໍານວນ 171 ຄົນ ກວມເອົາ 83%, ຮອງລົງມາແມ່ນ ຈາກການຮັບຈ້າງ ຈໍານວນ 22 ຄົນ ກວມເອົາ 10.68% ແລະ ຄ້າຂາຍ ຈໍານວນ 13 ຄົນ ກວມເອົາ 6.31% ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າພາກກະສິກໍາເປັນລາຍຮັບຫຼັກຂອງປະຊາຊົນ ບ້ານພູຊາດ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບຂໍ້ມູນດ້ານອາຊີບ.

ຈໍານວນສະມາຊິກໃນຄອບຄົວ: ສະເລ່ຍແມ່ນ 5.88 ຄົນ/ຄອບຄົວ (SD = 1.952) ມີຈໍານວນສະມາຊິກໃນ ຄອບຄົວຕໍ່າສຸດແມ່ນ 2 ຄົນ ແລະ ສູງສຸດແມ່ນ 12 ຄົນ. ເມື່ອຈັດ ແບ່ງເປັນກຸ່ມພົບວ່າ ຄອບຄົວທີ່ມີສະມາຊິກ ຈໍານວນ 6-7 ຄົນ ແມ່ນຫຼາຍກວ່າໝູ່ ມີຈໍານວນ 89 ຄອບຄົວ ກວມເອົາ 43.20%, ຮອງລົງມາແມ່ນ 4-5 ຄົນ ມີຈໍານວນ 74 ຄອບຄົວ ກວມເອົາ 35.92%, ຈໍານວນ 8 ຄົນ ມີຈໍານວນ 27 ຄອບຄົວ ກວມເອົາ 13.11% ແລະ ຈໍານວນ ≤ 3 ຄົນ ມີຈໍານວນ 16 ຄອບຄົວ ກວມ ເອົາ 7.77%. ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າເປັນຄອບຄົວຄ່ອນຂ້າງໃຫຍ່ ເນື່ອງຈາກເປັນຊຸມຊົນຊືນນະບົດທີ່ຍົກຍ້າຍມາ.

ຈໍານວນແຮງງານໃນຄອບຄົວ: ສະເລ່ຍແມ່ນ 3.58 ຄົນ ຕໍ່ຄອບຄົວ (SD = 1.671) ໂດຍຈໍານວນແຮງງານຕໍ່າສຸດແມ່ນ 1 ຄົນ ແລະ ສູງສຸດ 9 ຄົນ. ເມື່ອຈັດແບ່ງເປັນກຸ່ມພົບວ່າ ຈໍານວນ ແຮງງານໃນຄອບຄົວທີ່ກວມອັດຕາສ່ວນສູງກວ່າໝູ່ແມ່ນ 3-4 ຄົນ ມີຈໍານວນ 89 ຄອບຄົວ ກວມເອົາ 43.20%, ຮອງລົງມາແມ່ນ ≤ 2 ຄົນ ມີຈໍານວນ 65 ຄອບຄົວ ກວມເອົາ 31.55%, ແຮງງານ ≥ 7 ຄົນ ມີຈໍານວນ 27 ຄອບຄົວ ກວມເອົາ 13.11% ແລະ 5-6 ຄົນ ມີຈໍານວນ 25 ຄອບຄົວ ກວມເອົາ 12.14% ຊຶ່ງເຫັນໄດ້ວ່າ ຈໍານວນແຮງງານໃນຄອບຄົວຄ່ອນຂ້າງຈໍາກັດ.

ພື້ນທີ່ທໍາການຜະລິດກະສິກໍາ: ສະເລ່ຍ 2.69 ເຮັກຕາຕໍ່ ຄອບຄົວ (SD = 1.893), ມີຂະໜາດພື້ນທີ່ຕໍ່າສຸດແມ່ນ 1 ເຮັກຕາ ແລະ ສູງສຸດ 10 ເຮັກຕາ. ເມື່ອແບ່ງຕາມຊ່ອງພົບວ່າກຸ່ມຕົວຢ່າງ ສ່ວນໃຫຍ່ມີພື້ນທີ່ທໍາການຜະລິດ 1-2 ເຮັກຕາ ມີຈໍານວນ 121 ຄົນ ກວມເອົາ 58.74%, ຮອງລົງມາແມ່ນ 3-4 ເຮັກຕາ ມີຈໍານວນ 55 ຄອບຄົວ ກວມເອົາ 26.70%, ພື້ນທີ່ 7 ເຮັກຕາ ມີຈໍານວນ 14 ຄົນ ກວມເອົາ 6.80%, ພື້ນທີ່ 5-6 ເຮັກຕາ ມີຈໍານວນ 12 ຄົນ ກວມເອົາ 5.83% ແລະ ບໍ່ມີພື້ນທີ່ທໍາການຜະລິດ ຈໍານວນ 4 ຄົນ ກວມເອົາ 1.94% ຕາມລໍາດັບ ຈາກຕົວເລກເຫັນວ່າ ຄອບຄົວ ສ່ວນໃຫຍ່ມີພື້ນທີ່ທໍາການຜະລິດກະສິກໍາ ຂະໜາດນ້ອຍຫາກາງ.

ພູມລໍາເນົາເດີມ: ມາຈາກບ້ານກົງພັດ ຈໍານວນ 67 ຄົນ ກວມເອົາ 32.52%, ຮອງລົງມາແມ່ນມາຈາກບ້ານນາພວກ ຈໍ ານວນ 62 ຄົນ ກວມເອົາ 30.10% ແລະ ບ້ານຫາດຊາຍຄ້າງ ຈໍ ານວນ 35 ຄົນ ກວມເອົາ 16.99% ຕາມລໍາດັບ. ສ່ວນທີ່ເຫຼືອແມ່ນ

ມາຈາກບ້ານດອນ ແລະ ບ້ານວັງດາວ ມີຈໍານວນບ້ານລະ 21 ຄົນ ກວມເອົາ 10.19% ເທົ່າກັນ.

4.2. ລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ກ່ອນ ການຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງປະຊາຊົນໃນບ້ານພູຊາດ

ຄ່າສະເລ່ຍລວມຂອງລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ກ່ອນການຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງປະຊາຊົນບ້ານພູ ຊາດ ເທົ່າກັບ 3.05 (SD = 0.531) ຢູ່ໃນລະດັບປານກາງ. ເມື່ອນໍາມາຈັດແບ່ງເປັນແຕ່ລະດ້ານ ພົບວ່າລະດັບຄວາມຄິດເຫັນ ທາງດ້ານເສດຖະກິດກ່ອນການຍ້າຍຖິ່ນຖານ ມີຄ່າສະເລ່ຍ 2.91 (SD = 0.507) ຢູ່ໃນລະດັບປານກາງ ແລະ ລະດັບຄວາມຄິດ ເຫັນທາງດ້ານສັງຄົມກ່ອນການຍ້າຍຖິ່ນຖານ ມີຄ່າສະເລ່ຍ 3.20 (SD = 0.555) ຢູ່ໃນລະດັບປານກາງເຊັ່ນດຽວກັນ ຊຶ່ງເມື່ອ ພິຈາລະນາຕາມຄ່າຕົວເລກຈະເຫັນວ່າ ລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງ ດ້ານສັງຄົມກ່ອນການຍ້າຍຖິ່ນຖານ ມີຄ່າສະເລ່ຍສູງກວ່າພຽງເລັກ ໜ້ອຍ ແຕ່ກໍ່ນອນຢູ່ໃນເກນຜົນຄະແນນລະດັບດຽວກັນ. ສະແດງ ໃຫ້ເຫັນວ່າ ຊີວິດການເປັນຢູ່ກ່ອນການຍ້າຍຖິ່ນຖານ ໂດຍ ພາບລວມແມ່ນຢູ່ໃນລະດັບປານກາງ ຊຶ່ງລະດັບເສດຖະກິດເປັນ ແນວໃດ ກໍ່ຈະເຮັດໃຫ້ດ້ານສັງຄົມມີລັກສະນະຢູ່ໃນລະດັບດຽວ ກັນ ທີ່ມີຄວາມກ່ຽວຂ້ອງກັນຢ່າງເປັນລະບົບ (ຕາຕະລາງ 1).

ຕາຕະລາງ 1. ລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ກ່ອນການຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງປະຊາຊົນບ້ານພູຊາດ.

ລດ	ລາຍການ	\bar{X}	SD	ລະດັບ
1	ດ້ານເສດຖະກິດກ່ອນ ການຍ້າຍຖິ່ນຖານ	2.91	0.507	ກາງ
2	ດ້ານສັງຄົມກ່ອນການ ຍ້າຍຖິ່ນຖານ	3.20	0.555	ກາງ
ສະເລ່ຍລວມ		3.05	0.531	ກາງ

ເມື່ອພິຈາລະນາສະເພາະໃນດ້ານເສດຖະກິດກ່ອນການ ຍ້າຍຖິ່ນຖານ ພົບວ່າໃນແຕ່ລະຂໍ້ມູນຜົນຄະແນນສະເລ່ຍຢູ່ໃນ ລະດັບດຽວກັນໝົດ ຄື: ລະດັບປານກາງ, ພຽງແຕ່ມີຄ່າສະເລ່ຍ ແຕກຕ່າງກັນພຽງເລັກໜ້ອຍ. ໂດຍພົບວ່າ ຄວາມໜັ້ນຄົງດ້ານ ອາຊີບ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນເພື່ອປະກອບອາຊີບ ມີຄ່າສະເລ່ຍ ສູງກວ່າໝູ່ ເທົ່າກັບ 3.02 (SD = 0.197) ແລະ 3.02 (SD = 0.478) ຕາມລໍາດັບ, ຮອງລົງມາແມ່ນ ມີຊັບສິນ ເຊັ່ນ: ທີ່ດິນ, ເຮືອນ, ເຄື່ອງມືທໍາມາຫາກິນ ມີຄ່າສະເລ່ຍ 3.00 (SD = 0.447) ແລະ ການໃຊ້ຈ່າຍໃນຄົວເຮືອນ ເທົ່າກັບ 2.99 (SD = 0.356) ຕາມລໍາດັບ, ສ່ວນຄະແນນໜ້ອຍກວ່າໝູ່ແມ່ນ ການເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງ

ທົນ ແລະ ສິນເຊື່ອ ເທົ່າກັບ 2.72 (SD = 0.660). ເຫັນໄດ້ວ່າ ຜົນຄະແນນສະເລ່ຍໃນແຕ່ລະຂັ້ນບໍ່ແຕກຕ່າງກັນ ສະແດງເຖິງ ສະຖານະການທາງເສດຖະກິດໃນແຕ່ລະຂັ້ນມີຄວາມໃກ້ຄຽງກັນ ຢ່າງສົມເຫດສົມຜົນ, ຜົນຄະແນນບົ່ງບອກເຖິງລັກສະນະທາງ ເສດຖະກິດໃນເຂດຊົນນະບົດໃນໄລຍະນັ້ນ (ຕາຕະລາງ 2).
ຕາຕະລາງ 2. ລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານເສດຖະກິດກ່ອນ ການຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງປະຊາຊົນບ້ານພູຊາດ

ລາ	ລາຍການ	\bar{X}	SD	ລະດັບ
1	ຄວາມໝັ້ນຄົງໃນດ້ານລາຍຮັບຂອງຄົວເຮືອນ	2.92	0.461	ກາງ
2	ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານອາຊີບ	3.02	0.197	ກາງ
3	ລາຍໄດ້ຈາກການກະສິກໍາ	2.91	0.345	ກາງ
4	ການໃຊ້ຈ່າຍໃນຄົວເຮືອນ	2.99	0.356	ກາງ
5	ການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນເພື່ອປະກອບອາຊີບ	3.02	0.478	ກາງ
6	ການເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງທົນ ແລະ ສິນເຊື່ອ	2.72	0.660	ກາງ
7	ການພົ່ງພາການຊ່ວຍເຫຼືອ ແລະ ສະໜັບສະໜູນຈາກລັດ	2.94	0.378	ກາງ
8	ມີຊັບສິນ ເຊັ່ນ: ທີ່ດິນ, ເຮືອນ, ເຄື່ອງມືທໍາມາຫາກິນ	3.00	0.447	ກາງ
9	ການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດໃນການຈໍາໜ່າຍສິນຄ້າ	2.85	0.725	ກາງ
10	ການເດີນທາງໄປທໍາມາຫາກິນສະດວກ	2.92	0.517	ກາງ
11	ການບໍລິຫານຈັດການໜີ້ສິນໃນຄົວເຮືອນ	2.80	0.755	ກາງ
12	ຄວາມສາມາດໃນການອອມເງິນ ຫຼື ເກັບເງິນ	2.80	0.776	ກາງ
13	ຄວາມເພິ່ງພໍໃຈຕໍ່ຜົນຕອບແທນຈາກອາຊີບ	2.95	0.491	ກາງ
ສະເລ່ຍລວມ		2.91	0.507	ກາງ

ເມື່ອພິຈາລະນາສະເພາະໃນດ້ານສັງຄົມກ່ອນການຍ້າຍຖິ່ນຖານ ພົບວ່າ ໃນແຕ່ລະຂັ້ນມີຜົນຄະແນນສະເລ່ຍຢູ່ໃນລະດັບດຽວກັນໜຶ່ງຄື: ລະດັບປານກາງ, ພຽງແຕ່ມີຄ່າສະເລ່ຍແຕກຕ່າງກັນພຽງເລກໜ້ອຍ. ໂດຍພົບວ່າ ການຍອມຮັບ ແລະ ເຄົາລົບເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ໃນຊຸມຊົນ ມີຄ່າສະເລ່ຍສູງກວ່າໝູ່ ເທົ່າກັບ 3.32 (SD = 0.620), ຮອງລົງມາແມ່ນ ການດູແລ ແລະ ຊ່ວຍເຫຼືອເຊິ່ງ

ກັນ ແລະ ກັນໃນຊຸມຊົນ ເທົ່າກັບ 3.30 (SD = 0.673) ແລະ ຄວາມປອດໄພໃນຊີວິດ ແລະ ຊັບສິນ ເທົ່າກັບ 3.29 (SD = 0.568) ຕາມລໍາດັບ. ເຫັນໄດ້ວ່າຜົນຄະແນນສະເລ່ຍໃນແຕ່ລະຂັ້ນບໍ່ແຕກຕ່າງກັນ ສະແດງເຖິງສະຖານະການຄວາມເປັນຢູ່ທາງສັງຄົມໃນແຕ່ລະຂັ້ນມີຄວາມໃກ້ຄຽງກັນຢ່າງສົມເຫດສົມຜົນ ແລະ ມີຄວາມສອດຄ່ອງກັບຜົນຄະແນນສະເລ່ຍທາງດ້ານເສດຖະກິດກ່ອນການຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງປະຊາຊົນບ້ານພູຊາດ (ຕາຕະລາງ 3).
ຕາຕະລາງ 3. ລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານສັງຄົມກ່ອນການຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງປະຊາຊົນບ້ານພູຊາດ

ລາ	ລາຍການ	\bar{X}	SD	ລະດັບ
1	ຄວາມສໍາພັນລະຫວ່າງສະມາຊິກພາຍໃນຊຸມຊົນ	3.18	0.458	ກາງ
2	ຄວາມຮູ້ສຶກຜູກພັນກັບຊຸມຊົນ	3.21	0.477	ກາງ
3	ການມີສ່ວນຮ່ວມໃນກິດຈະກຳຊຸມຊົນ	3.18	0.489	ກາງ
4	ຄວາມເຊື່ອໝັ້ນໃນຜູ້ນໍາຊຸມຊົນ	3.24	0.522	ກາງ
5	ຄວາມປອດໄພໃນຊີວິດ ແລະ ຊັບສິນ	3.29	0.568	ກາງ
6	ການເຂົ້າເຖິງການບໍລິການສາທາລະນະ ເຊັ່ນ: ໂຮງຮຽນ, ໂຮງໝໍ	3.09	0.578	ກາງ
7	ການດູແລ ແລະ ຊ່ວຍເຫຼືອເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນໃນຊຸມຊົນ	3.30	0.673	ກາງ
8	ການຍອມຮັບ ແລະ ເຄົາລົບເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນໃນຊຸມຊົນ	3.32	0.620	ກາງ
9	ການເຄົາລົບວັດທະນະທໍາທ້ອງຖິ່ນ	3.23	0.554	ກາງ
10	ຄວາມຮູ້ສຶກເປັນເຈົ້າຂອງຊຸມຊົນ	3.28	0.540	ກາງ
11	ຄວາມຂັດແຍ້ງ ຫຼື ປັນຫາສັງຄົມພາຍໃນຊຸມຊົນ	2.97	0.684	ກາງ

ຕາຕະລາງ 3 (ຕໍ່)

ລາ	ລາຍການ	\bar{X}	SD	ລະດັບ
----	--------	-----------	----	-------

12	ການສື່ສານ ແລະ ການຮັບ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານໃນຊຸມຊົນ	3.11	0.548	ກາງ
13	ຄວາມເພິ່ງພໍໃຈໃນ ສະພາບສັງຄົມ	3.17	0.499	ກາງ
ພາບລວມ		3.20	0.555	ກາງ

4.3. ລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຫຼັງການ
ຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງປະຊາຊົນໃນບ້ານພູຊາດ

ຄ່າສະເລ່ຍລວມຂອງລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານ
ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງປະຊາຊົນບ້ານພູ
ຊາດ ເທົ່າກັບ 3.98 (SD = 0.744) ມີຜົນຄະແນນຢູ່ໃນລະດັບ
ຫຼາຍ. ເມື່ອນຳມາຈັດແບ່ງເປັນແຕ່ລະດ້ານ ພົບວ່າລະດັບຄວາມ
ຄິດເຫັນທາງດ້ານເສດຖະກິດຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານ ມີຄ່າສະເລ່ຍ
3.93 (SD = 0.741) ຢູ່ໃນລະດັບຫຼາຍ ແລະ ລະດັບຄວາມຄິດ
ເຫັນທາງດ້ານສັງຄົມຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານ ມີຄ່າສະເລ່ຍ 4.04
(SD = 0.748) ຢູ່ໃນລະດັບຫຼາຍເຊັ່ນດຽວກັນ ຊຶ່ງເມື່ອພິຈາລະນາ
ຕາມຄ່າຕົວເລກຈະເຫັນວ່າ ລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານສັງຄົມ
ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານມີຄ່າສະເລ່ຍສູງກວ່າພຽງເລັກໜ້ອຍ ແຕ່ກໍ່
ນອນຢູ່ໃນເກນຜົນຄະແນນລະດັບດຽວກັນ. ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ
ຊີວິດການເປັນຢູ່ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານໂດຍພາບລວມແມ່ນຢູ່ໃນ
ລະດັບທີ່ດີທັງໃນດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມ ທີ່ມີຄວາມ
ກ່ຽວຂ້ອງກັນຢ່າງເປັນລະບົບ (ຕາຕະລາງ 4).

ຕາຕະລາງ 4. ລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ
ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງປະຊາຊົນບ້ານພູຊາດ

ລດ	ລາຍການ	\bar{X}	SD	ລະດັບ
1	ດ້ານເສດຖະກິດຫຼັງການ ຍ້າຍຖິ່ນຖານ	3.93	0.741	ຫຼາຍ
2	ດ້ານສັງຄົມຫຼັງການຍ້າຍ ຖິ່ນຖານ	4.04	0.748	ຫຼາຍ
ສະເລ່ຍລວມ		3.98	0.744	ຫຼາຍ

ເມື່ອພິຈາລະນາສະເພາະໃນດ້ານເສດຖະກິດຫຼັງການ
ຍ້າຍຖິ່ນຖານ ພົບວ່າໃນແຕ່ລະຂໍ້ມືຜົນຄະແນນສະເລ່ຍຢູ່ໃນ
ລະດັບດຽວກັນໝົດ ຄື: ລະດັບຫຼາຍ, ພຽງແຕ່ມີຄ່າສະເລ່ຍແຕກ
ຕ່າງກັນພຽງເລັກໜ້ອຍ. ໂດຍພົບວ່າ ການເດີນທາງໄປທຳມາຫາ
ກິນສະດວກ ມີຄ່າສະເລ່ຍສູງກວ່າໝູ່ ເທົ່າກັບ 4.18 (SD =
0.641), ຮອງລົງມາແມ່ນ ການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດໃນການຈຳໜ່າຍ
ສິນຄ້າ ເທົ່າກັບ 4.11 (SD = 0.634) ແລະ ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານ
ອາຊີບ ເທົ່າກັບ 3.98 (SD = 0.739) ຕາມລຳດັບ, ສ່ວນຄະແນນ
ໜ້ອຍກວ່າໝູ່ແມ່ນ ຄວາມສາມາດໃນການອອມເງິນ ຫຼື ເກັບເງິນ

ເທົ່າກັບ 3.72 (SD = 0.914). ເຫັນໄດ້ວ່າຜົນຄະແນນສະເລ່ຍ
ໃນແຕ່ລະຂໍ້ມືແຕກຕ່າງກັນ ສະແດງເຖິງສະຖານະການທາງ
ເສດຖະກິດໃນແຕ່ລະຂໍ້ມືຄວາມໃກ້ຄຽງກັນຢ່າງສົມເຫດສົມຜົນ,
ຜົນຄະແນນບົ່ງບອກເຖິງລັກສະນະທາງເສດຖະກິດທີ່ດີຂຶ້ນກວ່າ
ເດີມ (ຕາຕະລາງ 5).

ຕາຕະລາງ 5. ລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານເສດຖະກິດຫຼັງການ
ຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງປະຊາຊົນບ້ານພູຊາດ

ລດ	ລາຍການ	\bar{X}	SD	ລະດັບ
1	ຄວາມໝັ້ນຄົງໃນດ້ານລາຍ ຮັບຂອງຄົວເຮືອນ	3.87	0.819	ຫຼາຍ
2	ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານອາຊີບ	3.98	0.739	ຫຼາຍ
3	ລາຍໄດ້ຈາກການກະສິກຳ	3.90	0.726	ຫຼາຍ
4	ການໃຊ້ຈ່າຍໃນຄົວເຮືອນ	3.88	0.756	ຫຼາຍ
5	ການເຂົ້າເຖິງທີ່ດິນເພື່ອ ປະກອບອາຊີບ	3.79	0.672	ຫຼາຍ
6	ການເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງທຶນ ແລະ ສິນເຊື່ອ	3.97	0.655	ຫຼາຍ
7	ການພັງພາການຊ່ວຍເຫຼືອ ແລະ ສະໜັບສະໜູນຈາກລັດ	3.91	0.800	ຫຼາຍ
8	ມີຊັບສິນ ເຊັ່ນ: ທີ່ດິນ, ເຮືອນ, ເຄື່ອງມືທຳມາຫາກິນ	3.97	0.639	ຫຼາຍ
9	ການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດໃນ ການຈຳໜ່າຍສິນຄ້າ	4.11	0.634	ຫຼາຍ
10	ການເດີນທາງໄປທຳມາຫາ ກິນສະດວກ	4.18	0.641	ຫຼາຍ
11	ການບໍລິຫານຈັດການໜີ້ ສິນໃນຄົວເຮືອນ	3.86	0.869	ຫຼາຍ
12	ຄວາມສາມາດໃນການ ອອມເງິນ ຫຼື ເກັບເງິນ	3.72	0.914	ຫຼາຍ
13	ຄວາມເພິ່ງພໍໃຈຕໍ່ຜົນຕອບ ແທນຈາກອາຊີບ	3.88	0.763	ຫຼາຍ
ສະເລ່ຍລວມ		3.93	0.741	ຫຼາຍ

ເມື່ອພິຈາລະນາສະເພາະໃນດ້ານສັງຄົມຫຼັງການຍ້າຍ
ຖິ່ນຖານ ພົບວ່າ ການເຂົ້າເຖິງການບໍລິການສາທາລະນະ ເຊັ່ນ:
ໂຮງຮຽນ, ໂຮງໝໍ ມີຄ່າສະເລ່ຍສູງກວ່າໝູ່ ເທົ່າກັບ 4.24 (SD =
0.691) ຊຶ່ງເປັນພຽງຂໍ້ດຽວທີ່ມີຜົນຄະແນນສະເລ່ຍຢູ່ໃນລະດັບ
ຫຼາຍທີ່ສຸດ, ຮອງລົງມາແມ່ນ ການສື່ສານ ແລະ ການຮັບຂໍ້ມູນ
ຂ່າວສານໃນຊຸມຊົນ ເທົ່າກັບ 4.17 (SD = 0.697) ຢູ່ໃນລະດັບ

ຫຼາຍ ແລະ ຄວາມເພິ່ງພໍໃຈໃນສະພາບສັງຄົມ ເທົ່າກັບ 4.15 (SD = 0.803) ຢູ່ໃນລະດັບຫຼາຍ. ສະແດງເຖິງສະຖານະການຄວາມເປັນຢູ່ທາງສັງຄົມຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານໃນແຕ່ລະຂັ້ນມີຄວາມໃກ້ຄຽງກັນ ແລະ ມີຄວາມສອດຄ່ອງກັບຜົນຄະແນນສະເລ່ຍທາງດ້ານເສດຖະກິດຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງປະຊາຊົນບ້ານພູຊາດທີ່ຢູ່ໃນລະດັບດຽວກັນ (ຕາຕະລາງ 6).

ຕາຕະລາງ 6. ລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານສັງຄົມຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງປະຊາຊົນບ້ານພູຊາດ

ລດ	ລາຍການ	\bar{X}	SD	ລະດັບ
1	ຄວາມສໍາພັນລະຫວ່າງສະມາຊິກພາຍໃນຊຸມຊົນ	3.98	0.687	ຫຼາຍ
2	ຄວາມຮູ້ສຶກຜູກພັນກັບຊຸມຊົນ	3.95	0.766	ຫຼາຍ
3	ການມີສ່ວນຮ່ວມໃນກິດຈະກຳຊຸມຊົນ	3.80	0.823	ຫຼາຍ
4	ຄວາມເຊື່ອໝັ້ນໃນຜູ້ນຳຊຸມຊົນ	4.14	0.733	ຫຼາຍ
5	ຄວາມປອດໄພໃນຊີວິດ ແລະ ຊັບສິນ	3.98	0.732	ຫຼາຍ
6	ການເຂົ້າເຖິງການບໍລິການສາທາລະນະ ເຊັ່ນ: ໂຮງຮຽນ, ໂຮງໝໍ ການດູແລ ແລະ	4.24	0.691	ຫຼາຍທີ່ສຸດ
7	ຊ່ວຍເຫຼືອເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນໃນຊຸມຊົນ ການຍອມຮັບ ແລະ	4.08	0.680	ຫຼາຍ
8	ເຄົາລົບເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນໃນຊຸມຊົນ	3.90	0.765	ຫຼາຍ
9	ການເຄົາລົບວັດທະນະທຳທ້ອງຖິ່ນ	4.06	0.753	ຫຼາຍ
10	ຄວາມຮູ້ສຶກເປັນເຈົ້າຂອງຊຸມຊົນ	4.08	0.735	ຫຼາຍ
11	ຄວາມຂັດແຍ້ງ ຫຼື ປັນຫາສັງຄົມພາຍໃນຊຸມຊົນ	3.98	0.858	ຫຼາຍ
12	ການສື່ສານ ແລະ ການຮັບຂໍ້ມູນຂ່າວສານໃນຊຸມຊົນ	4.17	0.697	ຫຼາຍ
13	ຄວາມເພິ່ງພໍໃຈໃນສະພາບສັງຄົມ	4.15	0.803	ຫຼາຍ
ພາບລວມ		4.04	0.748	ຫຼາຍ

ຜົນການວິເຄາະ ຄ່າສະເລ່ຍຂອງ ລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງປະຊາຊົນບ້ານພູຊາດເຫັນວ່າ ຄ່າສະເລ່ຍຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນມີຄ່າສູງກວ່າຄ່າສະເລ່ຍກ່ອນການຍ້າຍຖິ່ນ ຊຶ່ງອາດເປັນໄປໄດ້ວ່າຊີວິດການເປັນຢູ່ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຂອງປະຊາຊົນບ້ານພູຊາດດີຂຶ້ນກວ່າເດີມ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງນຳໄປສູ່ການປຽບທຽບໃນຈຸດປະສົງທີ 2.

4.3. ການປຽບທຽບລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງປະຊາຊົນໃນບ້ານພູຊາດ

ຜົນການທົດສອບ Paired Samples t-test ພົບວ່າ ຄ່າສະເລ່ຍຂອງລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງປະຊາຊົນບ້ານພູຊາດ ກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການຍົກຍ້າຍຖິ່ນຖານແມ່ນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນ ຢ່າງມີຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ 0.05. ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນວ່າ ຜູ້ຕອບແບບສອບຖາມຮັບຮູ້ວ່າສະພາບເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມດີຂຶ້ນຫຼັງການຍົກຍ້າຍຖິ່ນຖານ ຈາກການຍົກຍ້າຍຈາກສັງຄົມເດີມທີ່ເປັນສັງຄົມຊົນນະບົດເຂົ້າຢູ່ພື້ນທີ່ບ້ານໃໝ່ທີ່ຢູ່ໃກ້ຕົວເມືອງ, ມີເຮືອນຢູ່ຖາວອນ ຊຶ່ງໄດ້ຮັບການທົດແທນ ແລະ ຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານອື່ນໆຈາກບໍລິສັດເທີນ-ຫິນບຸນ, ມີເສັ້ນທາງຄົມມະນາຄົມສະດວກ ແລະ ສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກຕ່າງໆດີຂຶ້ນກວ່າບ້ານເດີມ (ຕາຕະລາງ 7).

ຕາຕະລາງ 7. ຜົນການທົດສອບຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ດ້ານສັງຄົມ ກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງປະຊາຊົນບ້ານພູຊາດ

ລດ	ຕົວປ່ຽນ	ກ່ອນຍ້າຍ ($\bar{X} \pm SD$)	ຫຼັງຍ້າຍ ($\bar{X} \pm SD$)	t(df)	Sig. (p)
1	ເສດຖະກິດ	2.91 ± 0.507	3.93 ± 0.741	20.93	0.000
2	ສັງຄົມ	3.20 ± 0.555	4.04 ± 0.748	(205)	

5. ອະພິປາຍຜົນ

ຜົນການປຽບທຽບລະດັບຄວາມຄິດເຫັນດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນ ແມ່ນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນທາງສະຖິຕິ ທີ່ລະດັບ 0.05 ຊຶ່ງຄ່າສະເລ່ຍລະດັບຄວາມຄິດເຫັນດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນ ແມ່ນສູງກວ່າ ຄ່າສະເລ່ຍລະດັບຄວາມຄິດເຫັນດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ກ່ອນການຍ້າຍຖິ່ນ ຊຶ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ມີການປ່ຽນແປງໃນທາງທີ່ດີຂຶ້ນ ເມື່ອມີການຍົກຍ້າຍຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສໃໝ່ ແລະ ໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກບໍລິສັດຜູ້ສຳ

ປະທານ ບໍ່ວ່າຈະເປັນການຈັດແບ່ງພື້ນທີ່ສໍາລັບສ້າງທີ່ຢູ່ອາໄສ, ການທົດແທນມູນຄ່າບ້ານເຮືອນ, ການບຸກເບີກພື້ນທີ່ທໍາການ ຜະລິດ, ລະບົບຊົນລະປະທານ, ນໍ້າມັນໃນການສູບນໍ້າເພື່ອໃຊ້ໃນ ການຜະລິດກະສິກໍາ, ການສົ່ງເສີມດ້ານກະສິກໍາ, ດ້ານອາຊີບ, ການ ສຶກສາ, ສາທາລະນະສຸກ ແລະ ການສະໜັບສະໜູນທຶນຮອນ ຕ່າງໆ ຊຶ່ງສອດຄ່ອງກັບງານວິໄຈຂອງ Malek Hosayni et al. (2017) ໄດ້ລາຍງານຜົນກະທົບທາງສັງຄົມໃນຊຸມຊົນນະບົດ ຈາກການສ້າງເຂື່ອນໂຊໂລມານ ຊາ, ແຂວງເຄີມານຊາ, ປະເທດ ອິຣ່ານ ພົບວ່າ ສະພາບເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຫຼັງການສ້າງເຂື່ອນ ແມ່ນດີຂຶ້ນກວ່າແຕ່ເດີມ ເພາະການຂະຫຍາຍໂຄງສ້າງພື້ນຖານ ແລະ ໂອກາດໃໝ່ ຊ່ວຍກະຕຸ້ນໃຫ້ເກີດການພັດທະນາທາງດ້ານ ເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມຂອງຊຸມຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນ, ເກີດຄວາມ ຮູ້ສຶກຕໍ່ສະພາບຄວາມເປັນຢູ່ມີປ່ຽນແປງໃນທາງທີ່ດີຂຶ້ນ, ມີຄວາມ ສາມັກຄີພາຍໃນຄອບຄົວ, ເຄືອຍາດ ແລະ ຊຸມຊົນ. ໃນທາງດຽວ ກັນ, ຜົນວິໄຈນີ້ຍັງສອດຄ່ອງກັບງານວິໄຈ Linn and Nygaard (2021) ໄດ້ລາຍງານແນວທາງ ແລະ ຜົນລັບຂອງການພື້ນຟູ ແລະ ພັດທະນາຊຸມຊົນຫຼັງຈາກການຍ້າຍຖິ່ນໃນລຸ່ມແມ່ນໍ້າຂອງ ໂດຍ ໃຫ້ຄວາມສໍາຄັນກັບການພື້ນຟູຄວາມໝັ້ນຄົງທາງເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມຂອງຊຸມຊົນຜ່ານການສົ່ງເສີມອາຊີບ, ການປັບປຸງໂຄງ ສ້າງພື້ນຖານ ແລະ ການສ້າງເຄືອຂ່າຍທາງສັງຄົມທີ່ເຂັ້ມແຂງຂຶ້ນ ພົບວ່າຄວາມສໍາເລັດຂອງການພື້ນຟູບໍ່ພຽງແຕ່ຂຶ້ນກັບການຈັດຫາ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທາງກາຍະພາບເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຈະ ຕ້ອງລວມເຖິງການພື້ນຟູຄວາມສໍາພັນ ແລະ ການຮ່ວມມືໃນຊຸມ ຊົນທີ່ມີບົດບາດສໍາຄັນໃນການສ້າງຄວາມໝັ້ນຄົງ ແລະ ຄວາມຍືນ ຍົງໃນໄລຍະຍາວ. ນອກຈາກນັ້ນ ງານວິໄຈຍັງພົບວ່າການມີສ່ວນ ຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນໃນທຸກຂັ້ນຕອນຂອງການວາງແຜນ ແລະ ດໍາເນີນງານເປັນປັດໄຈສໍາຄັນທີ່ຊ່ວຍຫຼຸດຜົນກະທົບດ້ານລົບ ແລະ ເສີມສ້າງຄວາມສໍາເລັດຂອງໂຄງການພື້ນຟູ.

ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ ຜົນການສຶກສາຄັ້ງນີ້ແຕກຕ່າງຈາກ ງານວິໄຈຂອງ Tilt et al. (2009) ໄດ້ລາຍງານຜົນກະທົບທາງ ສັງຄົມຈາກໂຄງການເຂື່ອນຂະໜາດໃຫຍ່ ໃນພື້ນທີ່ສູງຂອງ ປະເທດເລໂຊໂທ ໃນທະວີບແອຟຣິກາ ແລະ ເຂື່ອນໜັ້ນວານ ໃນ ບໍລິເວນແມ່ນໍ້າຂອງຕອນເທິງ, ປະເທດຈີນ ພົບວ່າພາຍຫຼັງການ ກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໃນ 2 ພື້ນທີ່ ເຮັດໃຫ້ສະພາບເສດຖະກິດ-ສັງຄົມທີ່ ປ່ຽນແປງໄປໃນທາງລົບ ປະຊາຊົນສູນເສຍພື້ນທີ່ທໍາກິນ ແລະ ທີ່ຢູ່ ອາໄສ, ການຊົດເຊີຍ ແລະ ທົດແທນແມ່ນບໍ່ທົ່ວເທິງ ແລະ ບໍ່ ພຽງພໍກັບຊັບພະຍາກອນທີ່ສູນເສຍໄປ, ການຄົມມະນາຄົມລໍາ ບາກ ຂາດການສະໜັບສະໜູນດ້ານງົບປະມານໃນການສ້າງ ແລະ ປົວແປງໂຄງລ່າງພື້ນຖານ. ເຊັ່ນດຽວກັນກັບງານຂອງ

Suhardiman and Giordano (2017) ໄດ້ສຶກສາຜົນກະທົບ ທາງສັງຄົມ ແລະ ເສດຖະກິດຂອງການຍ້າຍຖິ່ນໃນໂຄງການ ເຂື່ອນໃຫຍ່ໃນປະເທດລາວ ພົບວ່າເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຫຼັງການ ຍ້າຍຖິ່ນແມ່ນປ່ຽນແປງໄປໃນທາງລົບ ປະຊາຊົນສູນເສຍທີ່ດິນທໍາ ການຜະລິດ ແລະ ແຫຼ່ງປະມົງເຮັດໃຫ້ລາຍຮັບຫຼຸດລົງ, ການສ້າງ ອາຊີບໃໝ່ເປັນໄປໄດ້ຍາກ ສິ່ງຜົນຕໍ່ຄວາມໝັ້ນຄົງທາງການເງິນ ຂອງຄອບຄົວ, ວິຖີຊີວິດ ແລະ ຄວາມສໍາພັນທາງສັງຄົມປ່ຽນແປງ ໄປໃນທາງລົບ ລວມທັງວັດທະນະທໍາ ແລະ ຮິດຄອງປະເພນີເດີມ ຖືກຖອນ ແລະ ປ່ຽນໄປ. ຜ່ານການປຽບທຽບຜົນງານວິໄຈໃນ ຫຼາຍພື້ນທີ່ ສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ວ່າ ສະພາບເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມ ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນ ຈະປ່ຽນແປງໄປໃນທາງທີ່ດີຂຶ້ນ ຖ້າຫາກ ພື້ນທີ່ອາໄສໃໝ່ນັ້ນ ມີສະພາບແວດລ້ອມ, ເງື່ອນໄຂ, ປັດໄຈ ແລະ ການສະໜັບສະໜູນຕ່າງໆ ທີ່ເອື້ອອໍາຍວຍໃຫ້ແກ່ການສ້າງ ເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມໃຫ້ດີຂຶ້ນ.

ການສຶກສາວິໄຈຄັ້ງນີ້ສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ວ່າ: ລະດັບ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານ ຂອງປະຊາຊົນບ້ານພູ ຊາດ ເມືອງຄູນຄໍາ ແຂວງຄໍາມ່ວນ ໂດຍລວມແມ່ນຢູ່ໃນລະດັບທີ່ ດີ ແຕ່ກໍ່ຍັງພົບບັນຫາ, ອຸປະສັກ ແລະ ຂໍ້ສະເໜີໃນບາງປະເດັນ ຈາກປະຊາຊົນບ້ານພູຊາດຈໍານວນໜຶ່ງ ຊຶ່ງອາດເປັນພຽງຈຸດເລັກ ນ້ອຍທີ່ເປັນສຽງສະທ້ອນຈາກຊຸມຊົນ ທີ່ໃນປັດຈຸບັນບໍ່ຄວນເບິ່ງ ຂ້າມໄປໄດ້ ເຊັ່ນ: ພື້ນທີ່ທໍາການຜະລິດຢູ່ຫ່າງໄກຈາກບ້ານເຮືອນ ຈຶ່ງຕ້ອງໃຊ້ໄລຍະເວລາ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການເດີນທາງ, ນໍ້າໃຊ້ ເຂົ້າໃນຊີວິດປະຈໍາວັນແມ່ນບໍ່ພຽງພໍໃນລະດູແລ້ງ, ຍັງຂາດແຫຼ່ງນໍ້າ ສະອາດ, ຂາດຕະຫຼາດຊຸມຊົນເພື່ອຈໍາໜ່າຍສິນຄ້າ ແລະ ຊື້ເຄື່ອງ ອຸປະໂພກ ແລະ ບໍລິໂພກ ເພື່ອຄວາມສະດວກສະບາຍ, ການເຂົ້າ ເຖິງລະບົບສາທາລະນະສຸກຍັງມີຂໍ້ຈໍາກັດ, ມີຄວາມຕ້ອງການຝຶກ ອົບຮົມດ້ານອາຊີບ ໂດຍສະເພາະພາກການກະສິກໍາ, ຕ້ອງການ ແລະ ປັບປຸງຊົນລະປະທານຢ່າງທົ່ວເຖິງໃນການຜະລິດເຂົ້າແຊງ ເນື່ອງຈາກບາງພື້ນທີ່ບໍ່ມີລະບົບຊົນລະປະທານ, ຊົນລະປະທານເປັ ເພໃຊ້ງານບໍ່ໄດ້ ແລະ ພື້ນທີ່ທີ່ມີຄວາມສ່ຽງນໍ້າຖ້ວມໃນລະດູນາບີ. ນອກຈາກນີ້, ຜູ້ສຶກສາຍັງຄົ້ນພົບບາງຈຸດທີ່ຍັງເປັນຂໍ້ຄົງຄ້າງ ແລະ ຕ້ອງໄດ້ປັບປຸງແກ້ໄຂໃນອະນາຄົດຕໍ່ໄປ ເຊັ່ນ: ລາຍໄດ້ຂອງ ປະຊາຊົນຍັງຢູ່ໃນລະດັບທີ່ຕໍ່າ ຖ້າປຽບທຽບກັບສະພາບ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ແລະ ຄ່າຄອງຊີບໃນປັດຈຸບັນ, ລາຍຮັບແຕ່ ລະຄອບຄົວມີຄວາມຫຼຸດລົ້ນກັນຫຼາຍ ສະແດງເຖິງຄວາມບໍ່ເທົ່າ ທຽມກັນທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ບັນຫາຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານອາຊີບ ໂດຍສະເພາະໃນຄອບຄົວທີ່ບໍ່ມີພື້ນທີ່ທໍາກິນ ທີ່ອາໄສຮັບຈ້າງຊຶ່ງ ເປັນອາຊີບທີ່ອາດບໍ່ໝັ້ນຄົງ. ດັ່ງນັ້ນ, ຄວນຝຶກອົບຮົມສົ່ງເສີມ ແລະ ຈັດຫາອາຊີບໃໝ່ໃຫ້ແກ່ພວກເຂົາ ຊຶ່ງບັນຫາເຫຼົ່ານີ້

ສອດຄ່ອງກັບຜົນງານຂອງຄຳສິງ (2019) ໄດ້ສຶກສາຂໍ້ສະເໜີທາງ
ນະໂຍບາຍຕໍ່ຜົນສຳເລັດຂອງການຍົກຍ້າຍຊຸມຊົນ: ກໍລະນີສຶກສາ
ເຂື່ອນໄຟຟ້າເທີນ-ຫິນບູນ ພາກຂະຫຍາຍເມືອງຄຳເກີດ, ແຂວງບໍ
ລິຄຳໄຊ, ສປປ ລາວ ໃນພື້ນທີ່ບ້ານໂພນທອງ, ບ້ານໜອງຊິງ,
ບ້ານສິບພວນ ແລະ ບ້ານແກ້ວແສນຄຳ ພົບວ່າສະພາບບັນຫາໃນ
ການຍ້າຍຖິ່ນຖານຊຸມຊົນ ປະກອບມີ ບັນຫາດ້ານເສດຖະກິດ,
ບັນຫາດ້ານສັງຄົມ ແລະ ບັນຫາດ້ານກາຍະພາບ. ບັນຫາດ້ານ
ເສດຖະກິດ ທີ່ພົບ ໄດ້ແກ່: ປະຊາຊົນຂາດອາຊີບທຳກິນ, ພື້ນທີ່ທຳ
ການຜະລິດບໍ່ພຽງພໍ ແລະ ຂາດການປະສານງານທີ່ເປັນລະບົບ;
ບັນຫາດ້ານສັງຄົມ ປະກອບມີ: ບັນຫາດ້ານສຸຂະພາບອະນາໄມ
ຂອງປະຊາຊົນ, ການຂາດການສືບທອດວັດທະນະທຳ ປະເພນີ
ແລະ ຄວາມເຊື່ອຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ບັນຫາຄວາມສະຫງົບ ແລະ
ຄວາມເປັນລະບຽບ; ແລະ ບັນຫາດ້ານກາຍະພາບ ປະກອບມີ:
ແຫຼ່ງນ້ຳບໍ່ພຽງພໍສຳລັບການອຸປະໂພກ-ບໍລິໂພກ ແລະ ບັນຫາຂີ້
ເຫຍື້ອ, ສິ່ງເສດເຫຼືອ ແລະ ນ້ຳເນົ່າເສຍ ຊຶ່ງເປັນບັນຫາທີ່ພົບໃນ
ການຍ້າຍຖິ່ນຖານຊຸມຊົນ. ດັ່ງລາຍງານຂອງ Phomsoupha and
Palettas (2018) ທີ່ໄດ້ສຶກສາຜົນກະທົບຂອງການຍ້າຍຖິ່ນທີ່
ເກີດຈາກໂຄງການພັດທະນາເຂື່ອນໃນພາກເໜືອຂອງປະເທດ
ລາວ ໂດຍວິເຄາະຈາກມຸມມອງຂອງຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບໂດຍກົງ
ໃນຊຸມຊົນໃໝ່ ພົບວ່າການຍ້າຍຖິ່ນເຮັດໃຫ້ເກີດການປ່ຽນແປງທັງ
ໃນດ້ານວິຖີຊີວິດ, ອາຊີບ ແລະ ໂຄງສ້າງສັງຄົມຂອງຊຸມຊົນໃໝ່.
ໂດຍສະເພາະການສູນເສຍບົດບາດຂອງປະເພນີ ແລະ
ວັດທະນະທຳເດີມທີ່ເຄີຍເປັນແຖນກາງຂອງຄວາມສຳພັນທາງ
ສັງຄົມ. ນອກຈາກນີ້ຍັງພົບວ່າ ຄວາມຍາກລຳບາກໃນການບັບຕົວ
ທາງເສດຖະກິດ ເຊັ່ນການປ່ຽນແປງອາຊີບຈາກກະສິກຳໄປສູ່ການ
ເຮັດວຽກຮັບຈ້າງ ຫຼື ການຄ້າຂາຍ ເຮັດໃຫ້ຊຸມຊົນມີຄວາມບໍ່ໝັ້ນ
ຄົງໃນລາຍຮັບ ແລະ ຄວາມສຳພັນທາງສັງຄົມຫຼຸດລົງ. ງານວິໄຈນີ້
ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ການພື້ນຟູວັດທະນະທຳ ແລະ ການສົ່ງເສີມ
ພັດທະນາເສດຖະກິດຄວນໄດ້ຮັບຄວາມສຳຄັນໄປພ້ອມກັນ ເພື່ອ
ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງ ແລະ ຄວາມຍືນຍົງໃນຊຸມຊົນຫຼັງຈາກການ
ຍ້າຍຖິ່ນ. ນອກຈາກນີ້ງານຂອງ Phetsada and Misuno
(2020) ໄດ້ລາຍງານປຽບທຽບສະພາບການດຳລົງຊີວິດຂອງ
ປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນ ກ່ອນ ແລະ ຫຼັງຈາກການຍ້າຍຖິ່ນຖານ ແລະ
ການລວມບ້ານສອງແຫ່ງໃນເມືອງງອຍ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ເນື່ອງ
ມາຈາກໂຄງການພັດທະນາໄຟຟ້ານ້ຳອຸ 2 ພົບວ່າການຍ້າຍຖິ່ນຖານ
ໄດ້ເຮັດໃຫ້ເກີດຜົນເສຍຫາຍຫຼາຍກວ່າຜົນດີ ເຖິງວ່າຜົນທີ່ເກີດຂຶ້ນ
ຈະມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂຶ້ນກັບແຕ່ລະຄອບຄົວ ແລະ ແຕ່ລະບຸກຄົນ,
ໃນພາບລວມສ່ວນໃຫຍ່ໄດ້ປະສົບກັບຄວາມລຳບາກ ເຊັ່ນ: ຕ້ອງ
ໃຊ້ໄລຍະເວລາຫຼາຍຂຶ້ນໃນການເດີນທາງເພື່ອໄປຫາພື້ນທີ່ທຳມາ

ທາກິນ ແລະ ພົບວ່າ ລາຍໄດ້ສະເລ່ຍຕໍ່ປີຂອງປະຊາຊົນໄດ້ຫຼຸດລົງ
ໄປ 25% ເມື່ອປຽບທຽບກັບການອາໄສຢູ່ບ້ານເດີມ. ສິ່ງທີ່ສຳຄັນ
ທີ່ສຸດ ບົດຄວາມນີ້ໄດ້ຢືນຢັນບັນຫາໂດຍທົ່ວໄປຂອງການຍ້າຍຖິ່ນ
ຖານ ເຊັ່ນ: ການໃຫ້ຄຳສັນຍາປາກເປົ່າໂດຍໂຄງການເພື່ອຈະແກ້
ໄຂບັນຫາທາງສັງຄົມ ແລະ ເສດຖະກິດທີ່ຄາດວ່າຈະເກີດຂຶ້ນ ແຕ່
ບໍ່ໄດ້ດຳເນີນການຕາມນັ້ນ ເຮັດໃຫ້ປະຊາຊົນຮູ້ສຶກຂາດຄວາມໄວ້
ວາງໃຈຕໍ່ລັດທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຄວາມບໍ່ພໍໃຈໃນຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ.

6. ສະຫຼຸບຜົນ

ຜ່ານການສຶກສາການປຽບທຽບລະດັບຄວາມຄິດເຫັນ
ທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ
ພື້ນທີ່ຈາກໂຄງການເຂື່ອນໄຟຟ້າເທີນ-ຫິນບູນ: ກໍລະນີສຶກສາ
ບ້ານພູຊາດ, ເມືອງຄຸນຄຳ, ແຂວງຄຳມ່ວນ ສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ດັ່ງນີ້:

ລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ
ກ່ອນການຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງປະຊາຊົນໃນບ້ານພູຊາດ ມີຄ່າສະເລ່ຍ
3.05 (SD = 0.531) ຢູ່ໃນລະດັບປານກາງ ແລະ ຄ່າສະເລ່ຍຫຼັງ
ການຍ້າຍຖິ່ນຖານ 3.98 (SD = 0.744) ຢູ່ໃນລະດັບຫຼາຍ.

ການປຽບທຽບລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານ
ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານຂອງ
ປະຊາຊົນໃນບ້ານພູຊາດ ພົບວ່າມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນທາງສະຖິຕິ
ທີ່ລະດັບຄວາມສຳຄັນທາງສະຖິຕິ 0.05 ມີຄ່າ p-value = 0.000
ໂດຍຄ່າສະເລ່ຍຂອງລະດັບຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານເສດຖະກິດ-
ສັງຄົມ ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານ ສູງກວ່າກ່ອນການຍ້າຍຖິ່ນ ສະແດງ
ໃຫ້ເຫັນວ່າເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນດີຂຶ້ນກວ່າເດີມ.

7. ຂໍ້ສະເໜີແນະ

ຈາກຜົນວິໄຈພົບວ່າກຸ່ມຕົວຢ່າງສ່ວນໃຫຍ່ມີລັກສະນະ
ດ້ານປະຊາກອນສາດຄ້າຍຄືກັນ ທັງດ້ານອາຊີບກະສິກຳ, ລະດັບ
ການສຶກສາ ແລະ ລາຍຮັບຕໍ່ເດືອນ. ໜ່ວຍງານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຄວນ
ສົ່ງເສີມອົງຄວາມຮູ້ດ້ານກະສິກຳ, ເຕັກໂນໂລຊີການຜະລິດ ແລະ
ການບໍລິຫານຈັດການລາຍຮັບ ລວມເຖິງສະໜັບສະໜູນສົ່ງເສີມ
ອາຊີບເສີມເພື່ອເພີ່ມລາຍຮັບຂອງຄົວເຮືອນໃຫ້ເໝາະສົມກັບ
ລັກຍະພາບຂອງພື້ນທີ່.

ຜົນການປຽບທຽບລະດັບຄວາມຄິດເຫັນດ້ານ
ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານທີ່ພົບວ່າດີ
ຂຶ້ນຢ່າງມີຄວາມສຳຄັນທາງສະຖິຕິ ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນ
ປະສິດທິພາບຂອງມາດຕະການສົ່ງເສີມສະໜັບສະໜູນຂອງໂຄງການ.
ດັ່ງນັ້ນ, ໜ່ວຍງານທີ່ຮັບຜິດຊອບຄວນຕິດຕາມຜົນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ

ແລະ ພັດທະນາມາດຕະການສິ່ງເສີມໃໝ່ໆ ໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບ ຄວາມຕ້ອງການຂອງຊຸມຊົນທີ່ປ່ຽນແປງໄປ.

ໃນໄລຍະຍາວ ຄວນຈັດຕັ້ງລະບົບຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນ ຜົນທີ່ຊັດເຈນ ແລະ ເປີດໃຫ້ປະຊາຊົນເຂົ້າມາມີສ່ວນຮ່ວມໃນການ ວາງແຜນພັດທະນາພື້ນທີ່ ແລະ ການບໍລິຫານຈັດການຊັບພະຍາກອນ ເພື່ອໃຫ້ການພັດທະນາຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານເກີດຄວາມຍືນຍົງ ແລະ ສິ່ງຜົນດີຕໍ່ຄຸນນະພາບຊີວິດຂອງຊຸມຊົນຢ່າງແທ້ຈິງ.

9. ເອກະສານອ້າງອີງ

- ຄຳສິງ ສາຍພູວົງ. (2019). ຂໍ້ສະເໜີທາງນະໂຍບາຍຕໍ່ຜົນສຳເລັດຂອງການຍົກຍ້າຍຊຸມຊົນ: ກໍລະນີສຶກສາ ເຂື່ອນໄຟຟ້າເທີນ-ຫິນບຸນ ພາກ ຂະຫຍາຍເມືອງຄຳເກີດ, ແຂວງບໍລິຄຳໄຊ, ສປປ ລາວ. *ວາລະສານບໍລິຫານທ້ອງຖິ່ນ*, 12(3), 449-465. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/colakkujournals/article/view/218446/151279>.
- ສິລິພອນ ສະຖິດໝັ້ນ ແລະ ສຸພິດ ຈາຣຸມະນີ. (2021). ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງປະຊາຊົນໃນຂະບວນການປະເມີນຜົນກະທົບສິ່ງແວດລ້ອມ ຂອງໂຄງການເຂື່ອນໄຟຟ້າພະລັງນ້ຳ. *ວາລະສານສິ່ງແວດລ້ອມໄທ*, 27(1).
- Ekkasanh, E. S., Huang, D., & He, Z. (2021). Economic Impact Assessment of Laos-China Hydropower Projects Using the Entropy Method. *Journal for Developing the Social and Community* 8(2), 255-266. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/rdirmu/article/view/250899/172308>.
- Faria, F.A.M., Davis, A., Severini, E. & Jaramillo, P. (2017). The local socio-economic impacts of large hydropower plant development in a developing country. *Energy Economics*, 67, 533-544. <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2017.08.025>
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 140, 1-55.
- Linn, J. F., & Nygaard, C. A. (2021). Community recovery and resilience after dam displacement in the Mekong Basin. *Development Policy Review*, 39(1), 105–123. <https://doi.org/10.1111/dpr.12456>
- Malek Hosayni, A., Mirakzadeh, A. A., & Lioutas E. (2017). The Social Impacts of Dams on Rural Areas: A Case Study of Solaiman Shah Dam, Kermanshah, Iran. *Journal of Sustainable Rural Development*, 1(2), 189-198. <https://doi.org/10.29252/jsrd.01.02.189>
- Inphomma, P., & Josefina T. D. (2018). Institutional Mechanisms and Outcomes of Resettlement: The Case of Theun-Hinboun Dam Expansion Project in Khamkeut District, Borikhamxay Province, Lao PDR. *Ecosystem & Development Journal*, 8(2), 56-68.
- Phetsada, A., & Mizuno, K. (2020). Hydropower development and its impact on local communities in Laos: A case study of the Nam Ou 2 project. *Journal of Lao Studies*, 7(1), 99-120. https://www.researchgate.net/publication/348216242_Hydropower_Development_and_its_Impact_on_Local_Communities_in_Laos_A_Case_Study_of_the_Nam_Ou_2_Project
- Phomsoupha, A., & Palettas, N. (2018). Impacts of dam resettlement on local livelihoods and cultural identity in Northern Laos. *Southeast Asian Studies*, 7(3), 452–470.
- Sayatham, S., & Suhardiman, D. (2020). Vulnerabilities and social justice in dam resettlement in Laos. *Journal of Rural Studies*, 75, 60–69. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2020.03.005>.
- Shi, H., Chen, J., Liu, S., & Sivakumar, B. (2019). The Role of Large Dams in Promoting Economic Development under the Pressure of Population Growth. *Sustainability*, 11(10), 2965. <https://doi.org/10.3390/su11102965>
- Suwardiman, D., & Giordano, M. (2017). Social impacts of dam-induced displacement: The case of Laos. *Water Alternatives*, 10(2), 321–342.
- Theun-Hinboun Power Company. (n.d.). Theun-Hinboun Dams. Retrieved May 25, 2025, from <https://hobomaps.com/TheunHinbounDams.html>.

8. ຂໍ້ຈຳກັດຂອງການຄົ້ນຄວ້າ

ການວິໄຈຄັ້ງນີ້ມີຂອບເຂດຈຳກັດສະເພາະໃນພື້ນທີ່ ບ້ານທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຄງການເຂື່ອນໄຟຟ້າເທີນ-ຫິນບຸນ ທີ່ນອນໃນຂອບເຂດເມືອງຄຸນຄຳ, ແຂວງຄຳມ່ວນເທົ່ານັ້ນ ຈຶ່ງອາດ ບໍ່ສາມາດສະທ້ອນສະພາບການໃນພື້ນທີ່ອື່ນໄດ້ຢ່າງຄົບຖ້ວນ ແລະ ຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ຈາກແບບສອບຖາມ ອາດມີຄວາມຄາດເຄື່ອນ ເນື່ອງຈາກຄວາມຈຳຂອງຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນ. ນອກຈາກນີ້, ຕົວປ່ຽນທີ່ ນຳມາສຶກສາເນັ້ນສະເພາະດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມບາງປະການ ເຮັດໃຫ້ບໍ່ສາມາດຄອບຄຸມປັດໄຈອື່ນໆ ທີ່ອາດມີຜົນຕໍ່ຄຸນນະພາບ ຊີວິດຫຼັງການຍ້າຍຖິ່ນຖານໄດ້ທັງໝົດ.

- Tilt B., Braun, Y. & He, D. (2009). Social impacts of large dam projects: A comparison of international case studies and implications for best practice. *Journal of Environmental Management*, 90, 249–257. <https://doi:10.1016/j.jenvman.2008.07.030>.
- Manpati, T. (2022). Mekong Community Resilience in the Face of Dam Development, Environmental Degradation and Climate Change. Heinrich Böll Stiftung, 14 October 2022. <https://th.boell.org/en/2022/10/14/mekong-community-resilience>
- Phomsoupha, X. (2010). Nam Theun 2 Hydropower Project and Hydropower Development in Laos. *Hydro Nepal: Journal of Water, Energy and Environment*, 7, 14-16. <https://doi.org/10.3126/hn.v7i0.4227>.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd Edition). Harper and Row, New York.